قۇتۇلۇش

١٩٩٣ ــ يىل

١ ــ سان

ھىجرى ١٤١٣ ــ ١ ــ شەئبان

بسم الله الرحمن الرحيم
دۈشمەنلىرىڭلارغا تاقابىل كېلىش
ئۈچۈن قولۇڭلاردىن كېلىشىچە قورال
كۈچى تەييارلاڭلار.
سۈرە ئەنفال 60 ــ ئايەت.

لا إله إلا الله محمد رسول الله

ئازاتلىق يېقىنلاشتى

يېقىندا ئىستانبۇلدا ئۆتكۈزۈلگەن شەرقىي تۈركىستان مىللىي قۇرۇلتىيىنى مىللىتىمىز قۇتۇلۇش ھەرىكىتىدىكى مۇھىم تارىخىي بۇرۇلۇش دەپ قاراشقا بولىدۇ. چۈنكى بۇ قۇرۇلتاي يېقىنقى يىللاردا ۋەتىنىمىزنىڭ ئىچى ۋە سىرتىدا يۈز بەرگەن جىددىي ئۆزگىرىشلەردىن كېيىن بولۇپ ئازاتلىق ھەرىكىتىمىزنىڭ يېڭى ۋە ھەل قىلغۇچ بىر باسقۇچقا قەدەم قويغانلىقىنى كۆرسەتمەكتە.

مەسىلەن: ۋەتىنىمىزدە يۈز بەرگەن بارىن ئىنقىلابى بۇ چوڭ ۋەقەلەرنىڭ بىرى بولۇپ، جوڭگو ھۆكۈمىتىنىڭ بېيجىڭدىكى ئوقۇغۇچىلار دېموكراتىك ھەرىكىتىنى قانلىق باستۇرغان بىر پەيتتە يۈز بەردى. شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ ھۆررىيەت ۋە ئىستىقلالغا بولغان ئۈمىد ۋە ئىشەنچىسىنىڭ كۈنسايىن كۈچىيىۋاتقانلىقىنى ئىسپاتلاپ پۈتۈن دۇنياغا، قۇتۇلۇشقا بولغان قەتئىي ئىرادىسىنى ئىزھار قىلدى.

ئەما سىرتتا ۋەتىنىمىزنىڭ كەلگۈسى ئۈچۈن زىچ مۇناسىۋەتلىك سىياسىي ئۆزگىرىشلەر بولدى. مەسىلەن:
ــ شۇرا ئاسىيا جۇمھۇرىيەتلىرى مۇستەقىللىقىنى ئېلان قىلدى.
ــ ئافغانىستان خەلقىنىڭ خورلۇقتىن قۇتۇلۇش ئىنقىلابى غەلىبە قىلدى.
ــ خەلقئارا بىرلەشمىگەن مىللەتلەر تەشكىلاتى قۇرۇلدى.
ــ كوممۇنىزم تۈزۈمى يىقىلىپ دۈشمەن ئىدىيولوگىيە ئاجىزلىققا دۇچار بولدى ۋە باشقىلار.

قىسقىسى: بۇ ئۆزگىرىشلەرنىڭ ھەممىسى مىللىتىمىزنىڭ ئۈمىدۋارلىقىنى ئاشۇرۇپ قۇتۇلۇش ھەرىكىتىنى ئىلگىرى سۈرمەكتە، خەلقىمىزنىڭ روھىنى ئاشۇرۇپ قۇتۇلۇش كۈنلىرىنى يېقىنلاشتۇرماقتا. بۇ سەۋەبتىن مىللىي قۇرۇلتىيىمىزنىڭ بۇنداق جىددىي ۋەزىيەتتە ئېچىلىشى ۋە ئىشىمىز كەلگۈسى ئۈچۈن نە ھەممىسىدىن ئەڭ بولۇپ قۇرۇلتاينىڭ ئاساسىي مەسىلىلەرگە قارىتا توغرا قەدەم ھاسىل قىلىپ ئۆزلىرىنى بىرلىككە كەلتۈرۈپ، قۇرۇلتاينى ھەممىلەرنىڭ ئادەتتىكى بىر يىغىلىشى بولۇپ قېلىشتىن ئۆستۈرۈپ بىر ئىستىراتېگىيەلىك پەللىگە كۆتۈردى.

ئەگەر بۇ قۇرۇلتاينىڭ سىياسىي ئاستىدا ئۆزئارا بىرلىككە كېلىپ كېلىچەكتىكى ھەرىكىتىمىز ئۈچۈن توغرا ۋە ساغلام ئاساس سېلىپ، كۈچلۈك ئىمان، تولۇق ئىخلاس بىلەن ھەرىكەت قىلىپ ماڭىدىغان بولساق ئازاتلىق كۆرۈشىمىزدە، كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەرگە ئېرىشىمىز جەزمەن ۋە شەكسىزدۇر.

چۈنكى، ھەرقانداق بىر ھەرىكەتنىڭ ئاساسى ساغلام بولسا ئىشەنچ بولغاندىلا ئىلگىرىلەش يولىنى روشەن كۆرسىتىپ بېرەلەيدۇ، ئىشەنچسىز تېز پەسلەيدۇ.

شۇڭا پائالىيەت قىلىشىمىزدە قۇتۇلۇش ئۇقۇمىسىنى ئېنىق بىلىۋېلىشىمىز ئىنتايىن مۇھىم.

ھازىر جاۋاب بېرىشكە تېگىشلىك سوئال بولسا:

مىللىي قۇرۇلتاي، مىللىتىمىزگە رەھبەرلىك قىلىپ، قۇتۇلۇش ھەرىكىتىمىزنىڭ ئومۇمىي ۋە ھەممە ئېھتىياجىنى قاندۇرۇپ بېرىشلىكنى قولىدىن كېلەمدۇ؟

رەھبەرلىككە ... ك ... بىلمىشىمىز مۇمكىن. لېكىن ھازىر قۇتۇلۇش ھەرىكىتى ئۈچۈن بۇنىڭ جاۋابى ... قۇرالىمىز ... ئان كۈچلۈك ۋە ھەل قىلغۇچ قورال زادى نېمە؟

ھەرقانداق بىر مىللەت ... كۈرەش قىلىدىغان قورالى بولىدۇ، مىللىتىمىزنىڭ قورالى بولسا ئىمان ۋە ئىسلامدۇر، ... قوراللاردىن ئايرىلغانلىقىمىز ئۈچۈن ئەخلاقىمىزنى، ... روھىمىزنى، ئۆزئارا بىرلىكىمىزنى يوقىتىپ، تەۋەككۈلىمىزنى، جاسارەت ۋە قۇر... نى يوقىتىپ ...

بۈگۈنكى ئەھۋالغا چۈشۈپ قالدۇق. ئىشىمىزنىڭ سەۋەبى بىر خاتالىق ياكى ... دېمەك: بىزنىڭ بۈگۈنكى ئەھۋالغا چۈ... ياكى خىيانەت ياكى ئەخلاقسىز... باشقىلار ئەمەس بەلكى بولا رنىڭ ... ھەممىسى تۈپ ئاساسلىق بىر سەۋەبنىڭ ... دىن ئىبارەت. ئۇ سەۋەب بولسا ... ئىسلام تەلىماتلىرىدىن يىراقلاشقانلىقىمىزدۇر.

چىن ئىمان ۋە ھەقىقىي ئىسلام تەلىماتلىرىدىن يىراق ... ئىشلىرىنى قىلدىنمۇ؟ بەلكى بەزىلەر خەلقىمىز ھازىرغا قەدەر ناماز ئوقۇيدۇ،

مىلادى ١٩٩٣ ــ يىلى 2 ــ ئاينىڭ ١ ــ كۈنى.

دېيىشى مۇمكىن، بۇ توغرا. بىراق ئىمان بىر قانچە ئاساسلاردىن باشقا ھەرقانداق نەرسىگە قۇللۇق قىلىشنى ئىنتايىن يامان كۆرىدۇ، ئىسلام ناماز ئوقۇشتا بۇيرۇغاندەك جان ۋە مالنى قۇربان قىلىشنى، روزا تۇتۇشتا بۇيرۇغاندەك ئەخلاقسىزلىقتىن ۋە ئىستىغپار قىلىشنى، زاكات بېرىش بىلەن ئىجتىمائىي تەشكىللىنىش ۋە ھەمكارلىق ساھەلىرىدە كۈچ ــ قۇۋۋەت ھاسىل قىلىشنى تەلەپ قىلىدۇ.

چۈنكى ئىمان ۋە ئەمەل قىلىش ئايرىلماس ۋە پارچىلانماس بىر پۈتۈن گەۋدە بولۇپ بەزى بۆلەكلىرىنى ئېلىپ بەزى بۆلەكلىرىنى تاشلاپ قويسا بولىدۇ دېگەن تۇرمايدۇ.

يېقىنقى بارىن ئىنقىلابىمۇ ئىماننىڭ ھەقىقىتىنى ۋە ئەھمىيىتىنى كۆرسىتىپ بەردى. ئەگەر ئىمان ۋە ھەقنىڭ چوقۇم غەلىبە قىلىشىغا كۈچلۈك ئىشەنچ بولمىسا بىر مىللەت دۈشمەنگە جىھاد ئېلان قىلالامدى؟

بۇ نۇقتىنى ھەرقانداق قۇتۇلۇش ھەرىكىتى ھەرگىز ئۇنتۇپ قالماسلىقى كېرەك. چۈنكى ئىمان بىلەن ئىشەنچ بولمىسا كۈرەشتە غەلىبە قازانغىلى بولمايدۇ. دۈشمىنىمىزنىڭ قولىدا نۇرغۇن تەرەققىي قوراللار بار. لېكىن ئەڭ مۇھىم بولغان ئىمان قورالى يوق. كوممۇنىزم ئىدىيىسى ئاساسەن نەتىجىسىز بولۇپ قالغاندىن كېيىن دۈشمىنىمىز ئىدىيولوگىيە ئاجىزلىقىغا يۈزلەندى.

بۇنىڭ مەنىسى باشقا ماددىي تەييارلىقلارنى ئىنكار قىلغانلىق ئەمەس، بەلكى ئىمان قوراللارنىڭ ئەڭ مۇھىم ۋە كەم بولسا بولمايدىغان بىر قىسمى دېگەنلىك. ئەسلىمىزنى مىسالغا ئالساق، ئالجىرىيە خەلقى ئىمان بىلەن قوراللانغانلىقى ئۈچۈن مىليون ئىنساننى قۇربان بېرىپ فرانسىيەنىڭ ئىمانسىز لېكىن ئەڭ تەرەققىي ۋە خىل قوراللار بىلەن قوراللانغان ھەربىي كۈچىنى يېڭىپ ھۆررىيەتكە ئېرىشتى. ئافغانىستان خەلقىنىڭ رۇسلارنى قانداق قوغلىغانلىقى ھەممىگە مەلۇم.

ئاللاغا ئىمانىمىز، ھەقنىڭ غەلىبە قىلىشىغا بولغان ئىشەنچىمىزگە تايىنىدىغان بولساق، ئازاتلىق يېقىن بولىدۇ. ئەمما بىزلەرنىڭ ھەمدانلىقىنى، غەمخورلۇقىنى ب.د.ت نىڭ ئىچى ئاغرىشىپ قۇتقۇزۇپ قويۇشىنى كۈتۈپ، باشقىلارنىڭ ياردىمىگە قاراپ ئولتۇرساق ئۇزۇن ئولتۇرۇپ كېتىمىز.

خەلقئارا سورۇنلاردا سىياسىي پائالىيەت ئېلىپ بېرىش، مەسىلىمىزنى دۇنياغا تونۇتۇش ئىنتايىن مۇھىم. بۇ ھەربىر تۈركىستانلىقنىڭ ۋەزىپىسى. لېكىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن يالغۇز بۇ تەرەپكىلا يۆلىنىش بولمايدۇ. ئۈمىدنى ئاللاغا باغلىشىمىز كېرەك. ئۇنىڭدىن كېيىن ئىخلاس بىلەن پائالىيەت قىلىشىمىز لازىم. چۈنكى ئەمەلىيەتتە ياردەم بەرگۈچى ئاللادۇر. ئىنسانلارنىڭ ياراتقۇچى ــ پەرۋەردىگارى ياردەم بەرسە ئاندىن ياردەم يېتىدۇ.

پەلەستىننى مىسالغا ئالساق، ھەممىمىزنىڭ بىلىشىمىزچە پەلەستىن مەسىلىسىدەك خەلقئارادا كەڭ تونۇلغان مەسىلە يوق بولۇشى مۇمكىن. دۇنيا بۇ ھەققانىيەتنى قوللاپ بەردى؟ ب.د.ت نېمە قىلدى؟ يىگىرمە نەچچە ئەرەب دۆلىتى نېمە قىلدى؟ جاۋاب بولسا ــ ھېچ نېمە. پەلەستىنلىكلەر ھەر ساھەدە ئۆلتۈرۈش، بۇرۇنقىدىن قوغلاش قاتارلىقلارغا ئۇچراۋاتىدۇ. ئەمدى سابىق يۇگوسلاۋىيەگە بولساق ــ ئۆزىنى مەدەنىيەتلىك، ئاپالارنىڭ ئۇيۇشمىدا تەڭلىك بولا بەتتالار، ئىنسان ھەقلىرىنى ھىمايە قىلىمىز دەيدىغان، ئەركىنلىك ۋە مەدەنىيەت ئۇرۇقىنى كۆتۈرۈپ يۈرگەن ياۋروپانىڭ ئوتتۇرىسىدا، ب.د.ت ۋە ياۋروپا ئەللىرىنىڭ كۆز ــ قۇلىقى ئالدىدا يۈز بەرمەكتە. ئۇلارغا پەقەت ئاللا ۋە مۇسۇلمان قېرىنداشلىرىلا ياردەم قىلماقتا. ئافغانىستاندىمۇ شۇنداق بولغان ئىدى. ئافغانىستانلىق، پاكىستانلىق، تۈركىيەلىك، سۇدانلىق مىسىرلىق، تۈركىستانلىق...... يەنى پۈتۈن دۇنيادىن كەلگەن ھەر مىللەت مۇسۇلمانلىرى بىرلىكتە كۈرەش قاتناشتى. بۇ نېمە ئۈچۈن؟

چۈنكى ئافغانىستان ۋە بوسنىيە ھەرسېك خەلقلىرى ب.د.ت ياكى باشقىلارنىڭ قۇتقۇزۇشىنى كۈتۈپ ئولتۇرماي ئاللاغا تايىنىپ كۈرەشكە ئاتلاندى. ئۇلار ــ بىز مۇسۇلمان دېگەندە مىللەتنىڭ پۈتۈن دۇنيادىكى مۇسۇلمانلار مەسىلىسى ئىكەنلىكىنى دۇنياغا تونۇتتى.

بىزمۇ ئىمان بىلەن قوراللىنىپ ئاللاغا چىن قەلبىمىزدىن تايانساق، ئىسلام يولى بىلەن يۈرسەك ئۈمىدۋارلىقىمىز ئۈستىدە. ئاللا ۋە پۈتۈن دۇنيا مۇسۇلمانلىرى ياردىمىگە ئېرىشەلەيمىز. خەلقىمىزمۇ ئۆزئارا بىرلىككە كېلىدۇ.

بىر مىللەت دۈشمەننى يېڭىش ئۈچۈن ئىمان ۋە ھۆر پىكىرلىك بولۇشى كېرەك. ئىمان بىلەن قوراللانساق چوقۇم غەلىبە قىلىمىز. بىر مىللەت دۈشمەنگە بىر مىللەت مۇسۇلماننى چەتكە قېقىلمايمىز.

سوئال ـ جاۋاب

كورەش دولقۇنى

سوئال: بەزىلەر ئىسلام دىنى پەقىرلىقنى ياقتۇرىدۇ ۋە كىشى ـ لەرنى شۇنىڭغا چاقىرىدۇ دەيدۇ، بۇ راستمۇ؟

جاۋاب: ئىسلام دىنى ئىنسانلارغا مەنىسىنىڭ ئەرەكلىك تېپىش ۋە ياخشى ياشاشقا ئۈندەيدۇ تىرىشچان، گۈزەل ئەخلاق ـ پەزىلەتلەرگە ئىگە بولۇشقا ئۈندەيدۇ. ئاللا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: دۇنيادىكى نېسىۋەڭنى ئۇنۇتمىغىن. ئاتا ـ ئانىلىرى ئۈچۈن تۇلۇپلار دىن كېلىدىغان قوۋال كۈچى ئەپ ـ كە ئاتا ـ ئانىلىرى ئۈچۈن ئىقتىساد لازىم. يارلىق. قوۋال گۈزۈچىلەر يارلىقى ئۈچۈن ئىقتىساد لازىم. ئىقتىساد پۇلنى ئۈچۈن مۇسۇلمانلارنى باي بولۇشقا ئۈندىشىدىغانلىقى ھو ـ بولۇشقا ئەھمىيەت بېرىدىغانلىقى ئېنىق كېلىدۇ. شۇڭا ئىسلام دىنى تۈزۈمى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالاملارنى ياقتۇرمايدۇ. بۇنداق پەقىرلىقنى ئېيىپ دەپ تا ـ رايدۇ ۋە شۇنىڭدىن خالاس بولۇشقا چاقىرىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: پېقىرلىق كۇپۇرلۇقتا يېقىن قالغىلى تاس ـ تى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەممە دۇئاسىدا ئاللادىن پەقىرلىقتىن پاناھ بېرىشىنى دەپ تىلەيتتى. ئاللا كەچۈرىدىن ۋە پېقىرلىقتىن ياناھ بەرگىن دەپ تىلەيتتى.

ئىسلام دىنى ئىنسانلارنى ياخشى گۈزەل ئەخلاق بىلەن تاپىدىغان ۋە ھالال يوللار بىلەن ھاياتلىق كەچۈرۈشكە چا ـ قىرىدۇ. ئۇ ھەممە مۇسۇلمانلارنى باياشات يەلەن زىنەتلىنىشكە چا ـ قىرىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىستە مۇنداق دەپ ـ دۇ: ياخشى ئادەم ئۈچۈن ئىسىل باياشاتلىق نېمە دېگەن ياخشى ـ ھە. ئۇ دۇنياسىدا ھەممە نەرسە ئاللادىن ئىسىل خۇلۇقىنى ۋە باي ـ لىقنى تىلەيدۇ، دەيتتى. دېمەك، دىنىمىزنىڭ پەيغەمبىرى ئىبادەتلىرى بىلەن ـ مال بىلەن ئادا قىلىنىدۇ. ھەج بىلەن زاكات پۇل ـ مال بىلەن بولىدۇ. شۇڭا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بەرگۈچى قول ئالغۇچى قولدىن ياخشى دېگەن. شۇڭى ئەمگەك قىلىپ تۇرمۇش كەچۈرگىن. بىز بۇرادەرلەر پېقىرلىقنى سۆكمەكچى ئەمەسمىز. مۇسۇلمانلار ھەر دائىم ئالىي ئەخلاقلىق باياشات بولۇشقا ئىنتىلىشى. پېقىر بولماسلىقى ئۈچۈن تىرىشىشى، ئىبادەتنىڭ تاتلىقىدىن سۆيۈنۈشى لازىم.

سوئال: ئەركەكلەر دېگەن نېمە؟ راستىن ئەرەپ تىلىدىكى ئەركەك دېگەن سۆزمۇ؟

جاۋاب: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ۋاقتىدا بىر ئادەم تو ـ گىسىنى باغلىماستىن قويۇۋېتىپ تۇرۇپ ئاللاغا تەۋەككۇل قىلدىم دېگەندە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا تۆگەڭنى باغلاپ تۇرۇپ ئاندىن ئاللاغا تەۋەككۇل قىلغىن دېگەن. بۇ ھەدىستىن مەنىسى شۇ، ئەمەلىي تەۋەككۇلنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى ئۆگىنىشكە بولىدۇ. تەۋەككۇل دېگەن ھەرگىزمۇ ھېچ قىلماستىن ئولتۇرۇپ بەلكى ئۇ بارلىق كۈچ ـ سەۋەبلەرنى ئورۇنلاپ بولغاندىن كېيىن ئاندىن كېيىن ئاللاغا يۈزلىنىش دېگەنلىكتۇر.

شۇڭا ئاللا قۇرئاندا ئەگەر سىلەر مۆمىن بولساڭلار ئاللاغا تە ـ ۋەككۇل قىلىڭلار. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: ئەگەر سىلەر ئاللاغا ھەقىقىي تەۋەككۇل قىلساڭلار ئۇ سىلەرنى قۇشلارنى رىزىق بەرگەندەك رىزىق بېرەتتى. قۇشلار ئەتىگەندە قۇرساقلىرى ئاچ كېتىپ ئاخشىمى توق كېلىدۇ. دېمەك، تەۋەككۇلنىڭ مەنىسى ھەرگىزمۇ ئۆزىنى بىھۇدە ياخشى چۈشۈپ قالغان ئەمەس بەلكى بارلىق كۈچىنى سەرپ قىلغاندىن كېيىن ئۇنىڭ نەتىجىسىنى ئاللادىن كۈتۈشتىن ئىبارەت.

سوئال: قۇرئاننى تەھەرەت ئۈچۈن ياستۇقلارنىڭ ئاستىغا قويۇش پەرزلەرگە يارىمايدۇ، ئىككىسىنىڭ ھۆكمى نېمە؟

جاۋاب: ئاللا قۇرئاننى كىشىلەرنىڭ توغرا يولغا ھىدايەت تېپى ـ شى ئۈچۈن نازىل قىلدى. ئاللا بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: (بۇ قۇر ـ ئان ھەقىقەتەن ئەڭ توغرا يولغا باشلايدۇ. ياخشى ئەمەللەرنى قىلىدىغان مۆمىنلەرگە ئۇلارنىڭ چوڭ مۇكاپاتقا ئېرىشىدىغانلىقى بىلەن خۇش خە ـ ۋەر بېرىدۇ). قۇرئاننىڭ ئاساسىي مەقسىتى ئۇنى كىشىلەرنىڭ مە ـ دەنىيەتكە ئېرىشىش ياستۇقلارنىڭ تېگىدە، ساقلىنىشى ياكى ئۇنى پەردىلەرگە تۇمار ئورنىدا ياكى جىن ـ شەيتانلاردىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئوقۇش ئۈچۈن ئەمەس. ھەقىقەت ئۇ توغرا نىجات قانۇنىدۇر. ئۇ ھەر قانداق بىر مۇسۇلما ـ ننىڭ ئۇنىڭدىن پايدىلىنىشى ۋە ھاياتىدا ئەمەل قىلىشى زۆرۈردۇر. قۇرئاننى ئوقۇش مەقسىتىدە يانچۇقتا ياكى ماشىنىدا ساقلاش بولىدۇ، ئەمما ئۇنى تەھەرەتسىز ياكى ئۇنىڭ بىلەن تازا دىن ساقلايدۇ. ئىككىسى ئىشتات بىلەن ساقلاشقا بولمايدۇ چۈنكى قۇرئان ئۇنىڭغا ـ رىسىگە ئەمەل قىلىش ئۈچۈن نازىل بولغان ئوقۇش ئۈچۈنلا ئەمەس.

ئىسلام مەدەنىيىتى ۋە تارىخى

پەيغەمبەر ۋە مۇسۇلمانلارغا مەككە مۇشرىكلىرىنىڭ ۋەھشىي زۇلۇمى ئۆتۈپ كەتتى كۈندىن كۈنگە ئېشىپ بارغانلىقتىن ئىسلام دىنى ۋە ئەقىدىسىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن مۇسۇلمانلار مەدىنىگە ھىجرەت قىلىشقا مەجبۇر بولدى. ھالبۇكى مۇشرىكلار پەيغەمبەرنى ئۆلتۈرۈشكە قارار قىلىشتى. پەيغەمبەر ئۇلارنىڭ سۇيىقەستىدىن ئاللاھنىڭ ياردىمى بىلەن قۇتۇلۇپ مەككىدىن مەدىنىگە ھىجرەت قىلدى. مىلادىيە 622-يىلى 9-ئاينىڭ 13-كۈنى رەسۇلۇللاھ بىلەن ئەبۇبەكرى مەدىنىگە يېتىپ كەلدى. مەدىنىدىكى مۇسۇلمانلار ۋە مەككىدىن ھىجرەت قىلغانلار مەدىنىگە يېتىپ كەلگەندىن كېيىن مۇھاجىرلار ۋە ئەنسارلار ئوتتۇرىسىدا قېرىنداشلىق ئورنىتىلدى. پەيغەمبەر مەسچىتنى بىنا قىلدى. مەدىنىدىكى مۇھاجىرلار بىلەن ئەنسارلار ئاراسىدىكى دىنىي دوستلۇق مۇھەببەتنى كۈچەيتىپ ئۇلارنىڭ ئەمەلدىكى ۋە مەنىۋى جەھەتتىكى بىر ـ دەك ھەمكارلىشىشى ۋە ياردەملىشىشى قارار قىلىندى ۋە ئۇ قارارلىرى ـ نى مەدىنىدىكى يەھۇدىي ۋە ئەرەب قەبىلىلىرى ئىجرا قىلدى. قەبىلە ئۇ يەردىكى كىشىلەر ئوتتۇرىسىدا دۈشمەنلىك ۋە نەپرەتنى تۈگىتىپ، ئىسلام يولىدا بىرلىشىشكە ئۈندىدى. مەدىنە ئەھلى ھىجرەتتىن كېيىن بىر ـ بىرىگە ياردەم بېرىشتى.

ئەنسارلار ۋە مۇھاجىرلار ئوتتۇرىسىدا ئىتتىپاقلىق ئورنىتىلغاندىن كېيىن يەھۇدىيلار بىلەن ئەھدىنامە تۈزۈلدى. بۇ ئەھدىنامىدە ئۇلارنىڭ ئەمنىيىتى ۋە ھوقۇقلىرى بېكىتىلگەن. يەھۇدىيلار ئۇنىڭغا ئەمەل قىلماي، مۇسۇلمانلارغا قارشى سۇيىقەست قىلىشتى. شۇنىڭ بىلەن ئىسلام دىنى كۈچەيدى:

مۇسۇلمانلارنىڭ سانى كۈندىن كۈنگە كۆپىيىشكە ۋە كۈچىيىشكە باشلىدى. مۇسۇلمانلارنىڭ بەدرى ئۇرۇشىدا نۇسرەت تېپىشى ئۇلارنىڭ ساداقىتى بىلەن بولدى. خەندەك ئۇرۇشى ۋە باشقا ئۇرۇشلاردا غەلىبە قىلىشتى. ئۇ ھالدا پەيغەمبەر مەككىنى پەتھى قىلىش ئۈچۈن يولغا چىقىپ مەككە پەتھى قىلىندى. ئىسلام دىنى مۇسۇلمانلارنىڭ سىياسىي، ئىقتىسادىي ۋە ئىجتىمائىي جەھەتتە كۈچلىنىشىگە سەۋەب بولدى. شۇنىڭ بىلەن پۈتۈن ئەرەب يېرىم ئارىلى ئاللاھنىڭ ياردىمى بىلەن ئىسلام نۇرىغا چۆمدى. ئىسلام دەۋلىتى قۇرۇلۇپ مەدىنە ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ پايتەختى ۋە مەركىزى بولۇپ قالدى.

ئەسرگە تە يارلىغۇچى

زۇلپىقار ئەلى

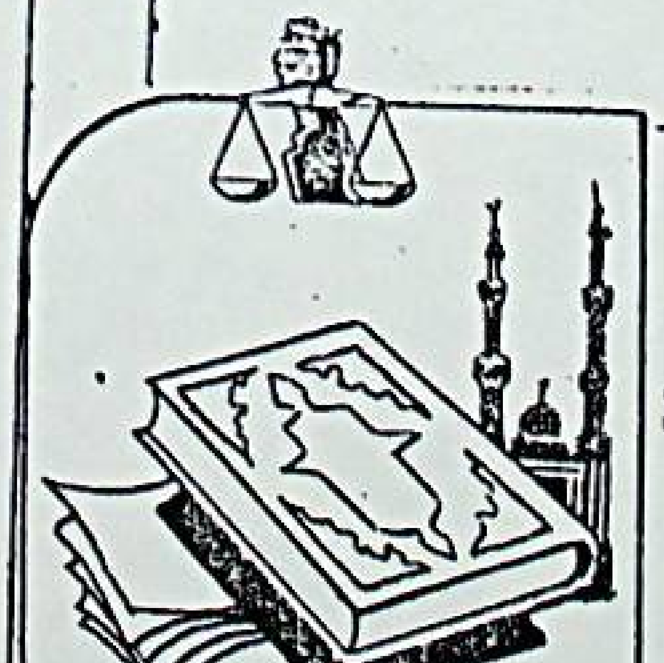

سادا

تۇرغۇن

قۇرئانلۇق بولىدا ياشىغان.
ئەدەبلەر ھەرگىز كۆرۈنمەيدۇ.
تۇرغۇنچە كىشىلىگەن باش
توكۇلگەن قانلار ئۆتكۈنلەر.

ئەزەر مىللىتى بىرادەرلەر
يۈتۈن بولغىن تۇراق چۈشتى
يۇرتىمىزنىڭ ھاياتىنى بەرگەن
ئۇزاقتىن بەك ئۇزاق چۈشتى.

تۇرالىلى دۇستلىرىم تىزەك
جىقالىلى تارىخى ۋەتەنگە
ئالالىلى بىز مۇستەقىل
بولۇشقا ئىنتىل دەرگە
. . . .

شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ قوزغىلىش يولىدا ئېلىپ بارغان ئىنقىلابىي كۈرەشلىرى

شەرقىي تۈركىستان خەلقى ئاسارەتتىن قۇتۇلۇش يولىدا مىليون-
لىغان شەھىدلارنى بەردى . ئۇلار تەلەززىرىنچە جۇڭگو مۇستە-
لىكچىلىرىگە قارشى كۈرەشلىرىنى داۋاملاشتۇرۇپ كەلمەكتە .
بىزنىڭ كۈرەشچان باتۇر خەلقىمىز ئەلەم ئېغىر شارائىتلار ئاستى-
دا بۇ ئۇزلىرىنىڭ قانخور زالىملا ... بىللى كۈرەشلىرى مەنسى ئەتتى
جېبك ئىلمىسى . ھەتتا بەز ... اسلار شەرقىي تۈركىستان جەلقە-
نىڭ يېقىنقى ئەكلى ئەسىر ... مىلكىچىلەرگە قارشى ئېلىپ
بارغان كۈرەشلىرىنى ئاتمە ... ر دەپ بەكۈلمىگەن ئېكەن بۇ
كۈرەشلەر خەلقلەرىنى ۋە ئىنسانىي ھوقۇقلىرىنى قوغداش تۇرغانلىقىنى ئېيت-
مەكتە . 1949-يىلى جۇڭگو كوممۇنىستلىرى تۈركىستاننى رەسمىي بېسىۋالغاندا
نەدىن كېيىن تۈركىستان خەلقىنىڭ ئېلىپ بارغان ئىنقىلابلىرى بىلداپېقى
كۆپتۇر . 1949-يىلى 10-ئاينىڭ 13-كۈنى كوممۇنىستلار تۈركىستانغا
تەدەم باسقاندىن باشلاپ تۈركىستاننىڭ ھەر قايسى جايلىرىدا ئومۇمىي يۈز-
لىك يىجىلەرگە قارشى خەلق ئىنقىلابلىرى پارتلاشقا باشلىدى .
49-يىلدىن 50-يىللار ئارىسىدا غۇلجىدىن ئابدۇرەھىم سەبىي خوتە ن-
دىن موسابەكلەر قاتارلىق مۇجاھىدلەرنىڭ يېتەكچىلىكىدە ئىنقىلابلار
پارتلىدى . لېكىن بۇ ئىنقىلابلار شارائىتنىڭ يامانلىقى ۋە تەييارلىقنىڭ
يېتەرسىزلىكى سەۋەبلىرى بىلەن مەغلۇپ بولدى . شۇڭلاشقا 1951-
يىلى تا ئون يىلدىن بېرى كۈرەشنى داۋام قىلىپ كەلگە ن
مۇجاھىد ئوسمان باتۇر كوممۇنىستلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ كەتتى ۋە شۇ
يىلى شەھىد قىلىندى . شۇندىن باشلاپ كوممۇنىستلار تۈركىستاننىڭ ھەر
قايسى جايلىرىدا ئىنقىلابنى باستۇرۇش تۈجۈن مەخسۇس قوشۇنلارنى
تەشكىللەپ باشقىلىرى بۇتۇن رايونلاردا تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىپ يارلىق
ئۆتەنەپەرۋەرلەرنى ۋە دىنىي ئەربابلارنى ھەر خىل تۆھمەتلەر بىلەن
قارىلاپ يوق قىلىشقا باشلىدى . ھەر يىلى دېگۈدەك سوراق بېغىشلى
ئېچىپ ئوچۇق مەيدانلاردا بىر قانچە كىشىنى باغلاپ ئەتمە ر ئاپلا تەدرىپ
كېلىپ نەق مەيداندا ئېتىپ ئۆلتۈرگەن بولسا قىرغىنچىلىقنى ئومۇم خەلققە
ئىبرەت بولسۇن دەپ خەلقنىڭ يۈرىكىنى مەجبۇرىي دەھشەتلىك ئەتمىنى
خەلق ئەنسىزلىكتە ۋە ئۇزىيتىسىزلىكتە قالغانىدى . ھاكىمىيەت ئۇچۇن-
دىكىلەر يولسا كۈرەش قىلىپ كەتكەن ئىدى . جۇڭگو كوممۇنىستلىرى بۇتۇن خەلق
ئىنقىلابلىرىنى دەھشەتلىك رەۋىشتە باستۇرغاندىن كېيىن مۇندىن كېيىن ئازاد-
زادى يېتىش كۆتۈرەلمەيدۇ دەپ خام خىيال قىلدى . لېكىن بىزنىڭ كۈ-
رەشچان باتۇر خەلقىمىز ئۆزلىرىنىڭ قۇتۇلۇش يولىدىكى ئىنقىلابىي كۈرەشلىرىنى
يەنىلا داۋاملاشتۇردى . مەسىلەن : يېڭى خوتەن ۋىلايىتىدە ئالساق .
1954-يىلى 11-ئايدا خوتەننىڭ قاراقاش ، كەسنەد . ئابدۇرەھىم داموللام
ۋە يەتتە مەخسۇملار باشچىلىقىدا موستەملىكچىلەرگە قارشى ئىنقىلاب
قوزغالدى . 57-يىلى 1-ئايدا خوتەننىڭ خانئېرىق دېگەن يېرىدە دېھقانلار
خەلىپە باشچىلىقىدا قوزغالدى . 57-يىلى 12-ئايدا خوتەن-

لوپ ناھىيەسىدە قادىر ھاجىم يېتەكچىلىكىدىكى خەلق ئىنقىلابى
پارتلىدى . 1958-يىلى 1-ئايدا خوتەن ئەرەككىل باتۇر ھاجىم
يېتەكچىلىكىدە ئىنقىلاب پارتلىدى . 1960-يىلى قاراقاش تۇرسۇن
ھاجىم باشچىلىقىدا خەلق قوزغالدى . بۇلاردىن باشقا ئاشكارا پاتا-
لىپ كەتكەن ئۇلگۈرەلمەي يېسىقتۇرۇلغان تەشكىلاتلار ياكى خوتەن ۋىلا-
يىتىدىلا يەتمىش يەتتە . بۇلارنىڭ ئىچىدە داڭلىقى كەڭرەك بول-
غىنى " شەرقىي تۈركىستان ياشلار تەشكىلاتى " ئىدى .
تۆۋەندە بىز جۇڭگو كوممۇنىستلىرى شەرقىي تۈركىستاننى بېسىۋالغاندىن
كېيىن خوتەندە بىرىنچى ئېتىم قوراللىق قوزغالغان ھەم ئەڭ چوڭ
كۆلەملىك بولغان قاراقاش ئىنقىلابى ھەققىدە توختىلىمىز :
1954-يىلى 12-ئاينىڭ 19-كۈنى خوتەن قاراقاش كە ن-
تىدە ئىمام ھاجىمنىڭ تۆرىدە ئابدۇرەھىم داموللا ۋە يەتتە دىن
مەخسۇملار باشچىلىقىدىكى " ئەركىنلىك نىجات " پارتىيەسىنىڭ يىغى-
نىنى ئېچىپ بۇ يىغىندا 1955-يىلى 11-ئاينىڭ 15-كۈنى
قوزغىلىش قارار قىلىندى . قارار بويىچە يەتتە دىن مەخسۇم باشچىلىق-
دىكى بىر قىسىم مۇجاھىدلار قاراقاش كەنتىدىكى ئەگە يىلە يۇز-
گىرتىش تورمىسىگە توپىلىسىز ھۇجۇم قىلىپ ئاندىن شەھەرنى قولغا
چۈشۈرۈشنى پىلان قىلغان . بۇ پىلاننىڭ بىرىنچى قىسمى ئەمەلگە ئا-
شىدۇ . تۆۋەنە ئالدىدا تۇرغان 7 نەپەر ساقچىنى يوقىتىپ بۇتۇن قورال
يارىقلارنى قولغا چۈشۈردۇ . بۇ نەسنادا مەھبۇسلار ئارىسىدىكى ئۇ-
مۇر بويىچە يېڭىشەر ... يامانلىق بىر گۇمىندانلىقتا جاكى
ئىنقىلابچىلارغا ئېلىشىپ ماشىنىلارنى ... دەپ بىرەي دەپ
بىر قىسىم مۇجاھىدلارنى ئېلىپ يولغا چىقىدۇ . ئۇ شورباغ كۆۋرۈكىگە كەل-
گەندە باشقىسىنى كۈچگە ... تېز ھەپدەپ قاتتىق سىگنال بېرىپ
ئىسپاتلىكى ئەسكەرلەرنى قوزغىدۇ . كارخانىدىن ھەرى ئوقتالدىن
بۇتۇن كۈچى بىلەن مۇجاھىدلارنىڭ ئۈستىگە بېسىپ كېلىدۇ . نەتىجە
دە مۇجاھىدلار چېكىنىپ ئارقىغا كېتىدۇ . شۇنىڭچە ئېلگىرى ئاپتا-
رىيىلى - ساقچى ئىدارىسى ۋە يۇرۇنقاش كۆۋرۈكىنى قورشاپ ياتقان
باشقا مۇجاھىدلارمۇ بۇ نەھۋالدىن خەۋەر تېپىپ ھەممىسى تارقىلىپ
كېتىدۇ . يەتتە دىن مەخسۇم باشچىلىقىدىكى رەھبەرلەر خەلق ئا-
رىسىغا يوشۇرۇنۇۋالىدۇ ۋە ئارىدىن ئىككى يىل ئۆتكەندىن كېيىن 1957-
يىلى يەتتە دىن مەخسۇم قاتارلىق كىشىلەر تۇتۇلىدۇ ۋە 58-يىلى
5-ئاينىڭ 1-كۈنى شەھىد قىلىنىدۇ . ئابدۇرەھىم داموللام قا-
تارلىق مۇجاھىدلار ئارىدىن ئۈچ يىل ئۆتكەندىن كېيىن كوممۇنىستلارنىڭ قولىغا
چۈشۈپ كېتىدۇ ۋە 1959-يىلى 4-ئايدا شەھىد قىلىنىدۇ .

ئەسەرگە ئەييارلىغۇچى :
كۈرەشچى دىلشاد ۋ .

خەۋەرلەرىمىز

يېقىندا جۇڭگو كوممۇنىست ساقچىلىرى كوممۇنىست ھاكىمىيىتىگە قارشى ئىنقىلاب
قوزغىغان ۋە يېقىندىن بېرى قوزغىلىش پىلانى قىلغان ھەمدە ئۇزىنى شۇ
تەشكىلاتنىڭ باش رەئىسى دەپ ئاتىغان (لېنىن جېڭ) باشچىلىقىدا
ئەلىپبە پىلان دېھقانلار قوزغىلىشنى قاتتىق باستۇرۇپ ، ئون ئالتە كىشى
قولغا ئېلىندى :
(دېموكراتىيە ۋە قانۇن) ئىسىملىك ژۇرنالنىڭ خەۋەر قىلىشىچە مەزكۇر لېنىن جېڭ
جېڭگۇنىڭ (ئۆز خوتەنى) ئۆلتۈرگەندىن بولۇپ ئەنە ... 380 يىلى ئوتجۇڭگو كوممۇ-
نىست ھاكىمىيىتىگە قارشى ئىنقىلاب قوزغاشقا ئىككى يىلدىن بېرى تەييارلانغان
ۋە بۇ نەسنادا كۆپ كىشىلەرنى ئۆز سەپىگە تارتقان تەيلاننى ئېچىپ ئۈستىدىن تۇرۇپ
كېيىن قارشىلىق ئەزاسى بېرى يولىغا ئەۋرېچىلىك ئەمەسكە باشلىغان ئىدى ؛
ژۇرنالنىڭ جۇڭگو ساقچىلىرىغا ئەتلە ئېلىپ تەقسىمىچە : يېقىندىكى ھادىسە
جېڭگونىڭ ئىلمرات جايلىرىدىكى ئىشچى دېھقانلار كوممۇنىست ھاكىمىيىتىگە قارشى
ئىنقىلاپ قوزغاشقا تۇرۇقان مەخپىي تەشكىلات ۋە ھەرىكەتلەرگە كۆپ
ساندا ئەتلىرى ھەقىقىي ئاشكار بولۇۋاتىدۇ دېيدى :

خىتاي كوممۇنىست ھاكىمىيىتىنىڭ خەلققە قىلغان زۇلۇمى ۋە دەپسەندىچىلىك جەھەتتىن
تارتىپ خەلقىنىڭ سەبرە تاقىتى تۈگەنگىلى ھېچقانداق ماجالى قالمىدى . بېچار
مەرگەللەر يەتتە خەلقنىڭ ئازادلىقى ، سوداگەرلەر ئۇشكۈلى نازات قالماقتا :
ئۇلار زورلۇق ۋە قانخور كوممۇنىست ھاكىمىيىتى پىلانىدىن ئانغدۇرۇپ تاشلاپ دېموكراتىيە-
تىك ئەركىن دۆلەت قۇرۇشنى ئىنتىلمەكتە . ھەتتا تۆۋەن تەبىقىدىكى يولسىز
سادا تىمىز ھېچ يېڭىچە ئەمەل دېھقانلار ۋە مەخپىي ھالدا تەشكىللىنىپ
قۇرۇلىدىغان كېلىشىمچە تاتىپىتىنىڭ بېشىنچىسى ھەرىكەت ئىچىدە :
خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ دەھشەت زۇلۇمى بىز تۈركىستانلىقلار ئۈچۈن ئەمەس
ئەجەبلىنەرلىك ئەمەس . تەسىرلىك ئىش چۈنكى بىز ئۇلاردىن ئاللىبۇرۇن ھالە ت دېمەيمىز
ئىنسانلىقىمىزنى ۋە يا تۆۋەنە نادەملىمىز ئۇلار بىلەن بىر ئەمەس بىز ئۇلارنىڭ
قول ئاستىدا ياشىغاننى مەغلۇب ھالەت :
ئەسا ئۇلارنىڭ ئۆز تۇرغىدىن ۋە ئۆز مەللىتىدىن بولغان خەلقىلارمۇ كوممۇنىست
ھاكىمىيىتىنىڭ تۇرمۇش تەمىناتى ۋە دەھشەتلىك يەسەن ئاستىدا قاتتىق ئىنتىلمە-
كتە ئۇلارمۇ بۈگۈن دەك ئۆز ھاكىمىيىتىگە قارشى جەڭ قىلىشقا ئىنتىلمەكتە :
زۇلۇم ھەرگىز ئەبەدىي داۋام قىلمايدۇ ، مۇقەررەر ئۇنىڭ نىھايىتى بولىدۇ ، ئاينىڭ
ئون تۆرتى قاراڭغۇ بولسا ئون تۆرتى يورۇق :

ئەسەرگە ئەييارلىغۇچى :
زۇلپىقار ئەلى .

توغرا ئەقىدە ۋە گۈزەل ئەخلاق

ئەقىدە يارىسىدە جۈزئىيەتتىن ئىشلىگىرى ئەقىدە دېگەننىڭ نېمە — ئىكەنلىكىنى ئۇقۇشىمىز كېرەك.

ئەمدىكى نېمىز ئاندىن توغرا ئەقىدە بىلەن خاتا ئەقىدىلەر، توغرا ۋە ... بىلەن ئازغۇن يوللار نىڭ ساپ روشەن پىكىر بىلەن بۇزۇق پىكىر — ... ۋە بۇتۈن ئىنسانلارنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە بەخىتلىك قىلىدىغان ... يولۇم ئايەتلەر دىن تۇتۇلىدۇر. غوجى رامىزۋە ھەق دىن (ئىسلام دىنى) ... بۇزۇق پىكىرلەر ۋە خاتا ئىدېيىلەر بىلەن تونۇپ كەتكەن ئازغۇن — ... ئېتىقاتلار ۋە خاتا پىكىرلەرنىڭ تۇتتۇرىسىنى تونۇر تىنچى كېچىسى — ... ئاندىكى تولۇن ئايدەك ئوچۇق بىلىۋالالايمىز. ئۇندىن باشقا يوللار ئىكەن، ... دۇنيادا ئاشكارا بولغان كۆزقاراش ۋە يېڭىلىقلار نىڭ بەزىسىگە ھە — ... ئۇنىڭغا بولغان سۆيۈنۈشتىن ئىبارەت بولۇپ، ئۇ ئىنسانلارنىڭ ۋۇجۇدىدا ... كەن ئىنسانلار تەلقىنلىرىنى پاكىزلايدىغان نۇرلارنىڭ ئىچكى ھېسسىيات ... ئايدىغان ۋە ھەر كىمنى كەلتۈردىغان تۈرتكىدىن ئىبارەت بولۇپ، ... بۇ ئۇزۇن ۋاقىت پاكى ئۇزۇن ۋاقىت توغرا ئەقىدەسىز ياشىغان بولسىمۇ ... ئەقىدەسىز ياشاش مۇمكىن ئەمەس. ئۇنىڭدا ئىنسانلار بەزى — ... ئۇچرىغان چاغلاردا پاكى ئەخرىقى ئەپەلىرىدە قايتىدۇ. مەسىلەن: ... خۇدالىق دىلىراسى قىلغان پىر ئىمۇن ۋە ئۇنىڭ ئۇخشاش لىرىغا قاراپ — ... ئاسمان سانائەتسىز تىپلەدۇ يوللارنىڭ ھەممىسى ئەخىردا ئىپلىغا قايتقان ... ئەقىدە دېگەن ئىنسان زېھنىدە ئورۇن ئالغاندىن كېيىن قورۇغ — ... ھەر كىمگە كەلتۈرگۈچى ۋە ئىنسانلارنىڭ ۋۇجۇدلىرىدا بىرخىل تۇيغۇلارنى ... پەيدا قىلىدىغان ھەر نايداغ بىر نەختى قىلار بولساگۈچلۈك ئىرادە ۋە روھىي تو — ... رگۈچى ناھايىتى تەكشى ئىسىز بىر قوزغاتقۇچتىن ئىبارەت بولۇپ، گۈزەللىك ... دىن ئايرىلمايدىغان بىر پارچىغا ئۆرۈلۈپ ئىنسانلارنى ئۇنى قوغداش ... ئەتلىرىنى تۇرپان قىلىدىغان ھالەتكە كەلتۈرىدۇ.

ئەقىدە ... ئىنسان تەنىتى ۋە ئىنسانلار جىسمىدىن ئايرىلماس بىر پۈتۈن ... ئوپ، ئىنسان ئۇنىڭسىز ياشاش مۇمكىن ئەمەس. شۇڭا ئۇچۇن ئىنسانلار — ... توغرا بولسۇن پاكى خاتا بولسۇن ئورۇنلىغان ئەقىدە ... ئەقىدىلەرنى ئۇچرىتىمىز. بۇ ئەقىدىلەرنىڭ تۈرلىرى ناھايىتى كۆپ بولۇپ، ... كۆپىنچىسى ئەسلىدىن قارىغۇلارچە خاتا ئىدىيەگە تۇرۇلغان. ھەرخىل ئىرسىلەر دىن يىغىلغان بۇلارغا چوقۇنغۇچىلارغا ئوخشاش — ... بىلىق ۋە ئۇنىڭ ئوخشاشلىرى. ۋە بەزىلىرى ئەسلىدە توغرا بول — ... شەخسىي غەرەزلەر ئۈچۈن ئۆزگەرتىلىپ توغرا يول ۋە ھەقىقەتتىن ... ئەقىدىلەر. مەسىلەن: يەھۇدىي ۋە خىرىستىيانلارنىڭ ئوخشاش — ... ئەقىدىسى ئەسلىدە توغرا بولسىمۇ لېكىن بىر قانچە زامانلارنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ... لىرى ئىنجىل ۋە تەۋراتنى ئۆزلىرىنىڭ ھاۋايى ھەۋەسلىرى بويىچە ئۆزگەرتىپ ... ھەتتا ئۆزلىرىنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى خۇدالىق دەرىجىسىگە كۆتۈرۈپ ... پاكى ئۇنى خۇدادەپ ئۇلارغا چوقۇنغان. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار شۇ ئەتىدىن ... بەزىلىرى ئورۇنلىغان ئەقىدە ۋە ئىدىيەلىرىنى سۆزلەپ ئۆتتۇق. بۇنىڭغا ... ئىسىزنى ئۇيدان ئىشلىتىپ تارايدىغان بولساق بىرىكە ئەمەن پاكى بەزى — ... ئوخشايدىكەن.

... چوقۇم راس ۋە ھەق ئەقىدەنىڭ نىگىسى بولغان ئىنسانلارنى ... بەخت سائادەتلىك قىلىدىغان، ئىنسانلار ھاياتىنىڭ بىر تەرەپلىك ... ھاياتىنىڭ ۋە جەمئىيەتنىڭ بۇتۈن جايلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ... چوقۇم ھېس قىلمىز بەلكى جەزىم قىلىپ ئىشىنىمىز — ... ئىنسانلار ۋە ئىنسانىيەت جەمئىيىتى ئۈزلۈكسىز ئەمەللىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ... دىنىي ئىشلار، سىياسىي پىكىرلەر، ئىقتىسادىي ئىشلار، ئەخلاقىي ... ئىشلىرى، ئەسكىرى ئىشلار، قانۇن ئىشلىرى، جەمئىيەت ئىشلىرى، ئائىلە ... ئىشلىرى ۋە باشقىلار. مانا ئىنسانلار ئەقىل پەراستىنى ئىشلىتىپ ... ئاراق ئەزەر سالىدىغان بولسا بۇ ھەقىقەتنى تېپىپ چىقالايدۇ، بەلكى ... بولسا ھەقىقەتنى ئوچۇق ئاشكارا پەرق ئېتەلەيدۇ.

ئىنسانلار پاكىزە ئەقىل ۋە ئىنساپ بىلەن قارايدىغان بولسا ئىرادىسى ... بىرىگە ئوخشايدىغانلىقىنى ۋە بۇ ئىشلارنىڭ توغرىسى يالغىنىنىڭ بارلىقىنى بىلىۋالاتتى ... كىچىك كۈندۈزى بار، يالغاننىڭ ئادالىتى بار، خاتانىڭ توغرىسى ... راھەتتى بار، ۋە باشقىلار ... مانا ئۇنىڭغا ئوخشاش بوتاردىكى ئىدىيەلەرنىڭ ... ۋە راھىتى بار. ئۇ بولسا بىزلەرنى بۇ تۇندىن بار قىلىپ، خاتا بىلەن توغرىنىڭ ... ھاياتنىڭ ئارىلىقىنى ئايرىش ئۈچۈن ئەقىل پەراسەتنى بىرىپ ئۇنداق چىرايلىق ... ياراتقۇچى تەڭرىمىزنىڭ بارلىقىنى ۋە بىرلىكىنى تونۇپ يېتەلەيمىز. مانا بۇنىڭغا ئۆزىمىز ... دىكى ئورنىغان ئەنبىيالار ئوچۇق ئاشكارا دەلىل دۇر. ئۆزلۈكىدىن بولۇپ قېلىشى مۇمكىن ئەمەس. بۇنىڭغا تەخمىن جۇڭگور نەزەر سالىدىغان ... للانىڭ بارلىقىنى ۋە ئۇنىڭ ئىبرەتلىك كتابلىرىنىڭ راسلىقىنى، ۋە مۇھەممەت ئەلەيھىسسالام ... ئىسلام دىنىنىڭ كېمىنىڭ بىزلەرنىڭ قانۇنىمىز ئىكەنلىكىنى، پەيغەمبەر بولسا بىزلەرنىڭ يولباشچىمىز ... ئىسلام دىنىنىڭ راسلىقىنى ۋە باشقا دىن ۋە ئىدىيەلەرنىڭ چوقۇم بالدۇرلىقىنى تېپىپ ...

... تارىخ بولسىمۇ دۆللىرى ۋە ئەقلىلىرى تارىختۇر) بىر ئەمەس پاراتقان ياشاتقان تور سۇن ھەتتا ئۇزلىرىنىڭ ... باشلىرىغا ئورنىغان چىرىكلەر ئەمەس ھاياتلىقىدىن ھەر خىل ئەرسىلەرگە چوقۇنۇپ كەلمەكتە. ۋە بەزىلەر ... ئۆزىگە ئوخشاش ئادەملەرگە چوقۇنۇپ كەلمەكتە. بولارنى بوتاردا ئەپسىلى تونۇشتۇرۇپ ئۆتتۇق. ۋە ... ئازغۇن كىشىلەر ئانا ... مانالىرىگە ۋە شۇنىڭدەك بۇزۇق ئىدىيىلىك كىشىلەرگە ئەگىشىپ قارىغۇلارچە ھە قەدەر ... ئەگىشىپ كەتمەكتە!! بىز ئۇچرىشۇن ھەقىقەتتى چوقۇنۇشقا، ئىبادەت قىلىشقا ۋە ماختىشقا لايىق ۋە ھەقلىق ... زات ئۇلارنى ۋە بىزلەرنى ياراتقۇچى بىر ئاللادۇر ئۇنىڭ ھېچ قانداق شېرىكى يوقتۇر. ئەگەر ئاللانىڭ ... ياردەمچىسى يار پاكى ئاللادىن باشقا خۇدا بار دەپ پەرەز قىلىپ باقساق بىر بىرىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ماجرا ... چىقىپ ئاسمان زېمىننىڭ ئەترىتى ھەرگىز بۇ ھالەتتە تۇرماس ئىدى.

ئىسلام دىنى مۇشۇنداق ھەقىقەتلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان راس ۋە ئادىل ئىدىيە ۋە پېرىنسىپلارغا تو — ... يولغان، توغرا دىن بولۇپ، ۋە ئۇنىڭ قانۇنلىرى ئەقىلگە ئە دەر مۇۋاپىق بولۇپ ئۇ ھەر زامان ... ۋە ھەر ماكانغا لايىقتۇر. ئۇ ئىنسانلارنى ھەر دائىم ئاللادىن قورقۇشقا ھەقىقەتتە تۇرۇشقا، بىر — ... بىرىگە ياردەم بېرىشكە ئىنسانلار جەمئىيىتى توغرا يول بىلەن ئەمەل قىلىشقا، راستچىللىق ۋە ... ئامانەتتە توغرا بولۇش، ۋە گۈزەل ئەخلاق بىلەن زىننەتلىنىش، ۋە ئەخلاق ئۈچۈن پۇل مال ۋە جانلىرىنى ... پىدا قىلىش، توغرا ئادىل ھۆكۈمەت قۇرۇشتا ۋە ئۇزلىرىنىڭ ھەقلىرىنى توغرا يول بىلەن قايتۇرۇشقا بۇيرىدۇ ۋە ...

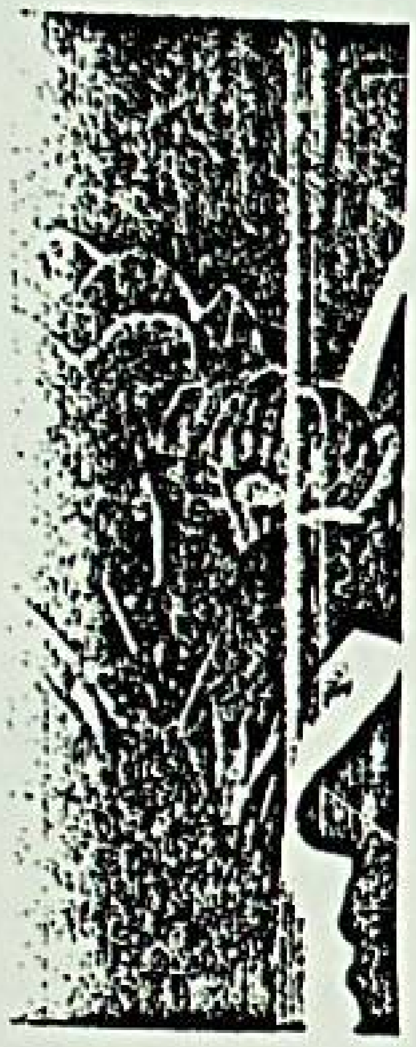

يەنە ئىسلام دىنى مەخسۇس ئىبادەت يەنى روزا، ناماز، ھەج ۋە زاكات بىرىشكە خاس بولۇپ قالماستىن بۇتۈن ئىنسانىيەت ھاياتى ۋە ئۇنىڭ ئەمەلىيەتىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئەمەلىيەت بىردىن بولۇپ، ئۇ ھۆكۈمەت تۈزۈش، سىياسەت بىلەن شۇغۇللىنىش، ئەسكەرلەرگە كۆڭۈل بۆلۈش، ئىقتىسادنى راۋاجلاندۇرۇش، مائارىپنى جانلاندۇرۇش، تەلىم تەربىيە گۈزەل ئەخلاقلارنى كىشىلەرگە تارقىتىش، تولۇق قانۇن بىلەن ئادالەتنى ئورناتىش، ئۆمىكىشىلەر بىلەن قانداق مۇئامىلە قىلىشنى ئۆز ئىچىگە ئالغاندىن ۋە ئەقىدىدىن ئىبارەت بولۇپ، شەرقىي تۈركىستان خەلقى مانا مۇشۇنداق — ... ئالىق دائىم دۈشمەنلەرچە ئەسىرلەر دىن بېرى ئىسلام دۈشمەنلىرى تەرىپىدىن ئۆز — ... لىرىگە ئىنچىل ماسلاشتۇرۇپ كەلمەكتە.

شۇنداق بولغىنى ئۈچۈن ئۇلاردىن بىزنىڭ ئۇتۇنىدىغىنىمىز ئۆزلىرىنىڭ جەمئىيىتىنى ئىسلامنىڭ نۇرى بىلەن تەخمىن پاكىزلاپ، ۋە ئۇنىڭغا ئاساسەن رەھبىرى توغرا يول، گۈزەل ئەخلاق، ۋە راس ھەقىقەت ئىنسان بىلەن تولۇق ... لىنىپ، تۈزۈللىرىدىن كېيىن ھەقلىرىنى قايتۇرۇپ ئېلىشتا ۋە ئۇنى ئىزدەشكە ... ئىزدىن ئۇتلىرىنى ئىچىشتا ئەرغىپ قىلىمىز. ۋە ئۇلارغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ بەخت سائادىتىنى جاناب ئاللادىن تىلەيمىز، ئاللاھ ھەممىمىزنى ھىدا — ... يەتكە باشلىسۇن ئامىن. شۇنىڭدەك ھەر ئىشتا ساپ كۆڭۈللۈك ئىنسان بىلەن ... ئەمەس. ھەركىم ئىشلىرىنى ئىسلامغا بولسا ھەممىز ئۇرۇغ جەمئىيەت كېرە ... كەلمەيدۇ. بۇنىڭغا دۇنيادا مىساللار ناھايىتى تولا ...

ئى ئاللا!

بىزلەرگە مۇ ھىدايەت ئاتا قىلغايسەن.

قوللۇقتىن ۋە خارلىقتىن بىزنى ئازات

قىلغايسەن. دۈشمەنگە نۇسرەت ئاتا —

قىلغايسەن. يۇرتىمىزنى ئاسارەتتىن

قۇتقۇزغا... ... ...

بسم الله الرحمن الرحيم

قۇرتۇلۇش

لا إله إلا الله محمد رسول الله

دۈشمەنلىرىڭلارغا تاقابىل تۇرۇش ئۈچۈن قولۇڭلاردىن كېلىشىچە قورال-كۈچ تەييارلاڭلار.

قۇرئان ئەنفال سۈرىسى ئايەت

1993-يىلى 3-ئاي 1-كۈنى

1413-ھىجرى 8-رامىزان.

مەجبۇرىيىتىمىز

مۇبارەك بارىن ئىنقىلابىنىڭ يۈز بېرىشىگە بىر يىل تولۇپ قالغىلى بولۇپتۇ. ئىنقىلاب ۋەتەن ئۈچۈن ئىستىقلال ئۈچۈن قوزغالغان. پىدا كارلىق مەنزىرىسى داۋاملىق كۆز ئالدىمىزدا كۆرۈنۈپ تۇرىدۇ. خارابىلىقتا چىدىماسلىق، جاسارەت، باتۇرلۇق، جان ۋە مالنى ئايىماي ئىنقىلاپقا ئاتلانغان يولدا قۇربان قىلىش، قاتارلىق ئالىي پەزىلەتلەر ھەر ئىنساننىڭ قەدىرىنى ئۆستۈرىدۇ. ھەرقانداق كىشى بارىن بېكى ئىنقىلابچىلارغا ھۆرمەت قىلماي تۇرالمايدۇ.

ئەگەر پۈتۈن مىللىتىمىز بۇ ئالىيجاناب روھنى تەكلىپ قوللىغان بولسا، بۇ خارلىقتىن شۇ سائەتتە قۇتۇلغان بولاتتى. مىللىتىمىز قۇربان بېرىشكە تەييار يىگىتلەرگە موھتاج. ئالدى بىلەن ئۆزىمىزدىكى ناچار ئىللەتلەردىن ئازات بولمىغاندىن ھەقىقى ئازاتلىق ئۈچۈن كۈرەشكە تەييار بولغان بولىمىز. قۇربان بولۇش، قۇربان قىلىش روھىنى ئىگەللىمەي دورەڭگە تاتىنسىز. پايدىسىز.

ئۈندىقتا بارىن ئىنقىلابىدىن ئۆگىنىدىغان بىرىنچى نەرسىمىز قۇربان بېرىشكە تەييار بولۇش ۋە مەسىئۇل بولۇش. كىيىن قۇربان بېرىشكە تەييار مىللەت ھامان بىر كۈن ھۆر ھاياتقا ئېرىشىدۇ. بارىن ئىنقىلابى مىللىتىمىزنىڭ بىرىنچى ئىنقىلابى ئەمەس. مىللىتىمىز تارىخىدىكى ئاخىرقى ئىنقىلابمۇ بولۇپ قالمايدۇ.

ئۆتكەنلەر ئۆز مەجبۇرىيىتىنى ئادا قىلدى. ئەمدى بولسا نۆۋەت بىزگە كەلدى. مېنىڭچە سىزمۇ ئۆز مەجبۇرىيىتىڭىزنى ئادا قىلىشقا باشلىغانلىقىڭىزنى بىلىۋاتىسىز. مىللىتىمىز سىزنىڭ ھەرىكىتىڭىزنى كۈتمەكتە. ۋەتەن قۇرۇق سۆزلەردىن يىراق ئەمەلىي ھەرىكەتكە موھتاج. ئازارلىق ۋە زىيەت كۆتۈرۈپ تۇرۇشقا بولۇپ تۇرمايدۇ. مىللىتىمىز ئاسارەتتىن قۇتۇلۇپ تارىختىن نامى ئۆچۈپ كېتىش دەۋرىگە ئۇچرىماقتا. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئىنسان ھەقىقىي دەپ سەندە قىلىشقا ھەربىر ئىنسان چىداپ تۇرالمايدۇ. ۋەتىنىمىزدىكى ھەربىر ئىنساننىڭ ئىنسانچە ياشاش ھەققى بار، مىللىتىمىز چوقۇم ھۆررىيەتكە ئېرىشىشى. بۇنىڭغا ئىشەنچىمىز كامىل. ئۆزۈندىن بېرى ئاقان ئىسسىق قانلار بىكار بولۇپ كەتمەيدۇ. بەرگەن قۇربانلارنىڭ كۆپ بولۇشىغا قارىماي ھازىرغىچە ھۆررىيەتكە ئېرىشەلمىگەنلىكىمىز بىزنىڭ بەرگەن قۇربانلىرىمىزنىڭ قىممىتى ئازەيتەلمەيدىغانلىقىنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ.

ئۇندىقتا : بىز قۇربان قىلىشقا، قۇربان بولۇشقا تەييارمۇ؟

جاۋاپ ئېلىۋەتتە ... لېكىن نەدىن باشلايمىز؟؟؟.

....

يازغۇچى : شاكىر ئارسلان.

تارىختىكى ئەللىك چەكلەردىن ساۋاقلار..

....

ۋەتىنىمىز كەلگۈسىدە چوڭ ئەھمىيەتلىك ۋەقەلەرنى كۈتۈپ تۇرماقتا. بۇ چوڭ ۋەقەلەرگە تارىختىكى تەسىرى ئەڭ كۈچلۈك بولغان مەشھۇر ۋەقەلەردىن ساۋاق ئېلىش بىلەن تەييارلىق كۆرۈشىمىز كېرەك. تۆۋەندە بىز ئىسلام دىنىنىڭ مۇسۇلمانلىرىمىزدا مەرجىدە قەت كۆتۈرۈپ پۈتۈن دۇنياغا بىردەك تارقىلىشىدا ھەلقىلىق رول ئوينىغان مۇھىم ۋەقەلەردىن بىرى بىلەن تونۇشىمىز ھەمدە ساۋاق ئالىمىز ئوقۇيلى.

بەدرى جېڭى

بەدرى جېڭىدىن بۇرۇنقى ۋەزىيەت بىلەن بىزنىڭ ۋەتىنىمىزنىڭ ھازىرقى ۋەزىيىتى بىردىن — بىر ئوخشىشىپ قالىدىغان بىر مەسىلە. ھەقىقەتەن تەرەپتىكى ئازسانلىق كىشىلەرنىڭ ناھەق تەرەپتىكى كۆپسانلىق دۈشمەن بىلەن قارشى كۆرەشكە ئاتلىنىپ غەلىبە قازانغانلىقى دۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام مەككىدىكى مۇشرىكلەرنىڭ قاتتىق زۇلۇملىرى تۈپەيلىدىن ئۆزى يۇرتىنى تاشلاپ مەدىنىگە جايلاشتى. بۇنىڭ ئىسلام دىنى ئىنسانىيەت دىنى بولغانلىقى ۋە ئەركىنلىك دىنى بولغانلىقى ئۈچۈن ھەر كىشى ئۆز خۇرلۇقتا ياشاشنى راۋا كۆرمەيدۇ. مىلادىنىڭ 624-يىلى ئاللاھنىڭ قىلىشىغا روھسەت قىلدى. بۇ ئىسلام تارىخىدىكى تۇنجى قىسىملىق جەڭ. مۇسۇلمانلار تەرەپنىڭ سانى 313 بولۇپ ئارىلىدا 2 دانە ئاتلىق بار ئىدى.

ئەمما مۇشرىكلار تەرەپنىڭ ئەسكەر كۈچى 1000 نەپەرگە يەتكەن بولۇپ بۇلاردىن 100 ئاتلىق ۋە (600) قالقانلىق بار ئىدى.

لېكىن مۇسۇلمانلارنىڭ پولاتتەك ئىنتىزامدا رىئايە قىلىشى ۋە ئۆز-ئارا بىرلىكنى نەتىجىسىدە ئۆزلىرىدىن ئۈچ ھەسسە كۆپ ھەم قۇدرەتلىك بولغان مەككە مۇشرىكلىرىگە تاقابىل تۇرۇپ، ئۇلارنى جەڭدە يېڭىپ چىقتى. ئاخىرقى غەلىبە مۇسۇلمانلارغا مەنسۇپ بولدى.

مانا بۇ ۋەقەلىك بىزگە روھىي ئوزۇقلارنى بېرىدۇ. ۋە ياخشى ساۋاقلار بىلەن تەمىنلەيدۇ.

يازغۇچى : زۇلپىقار ئەلى :

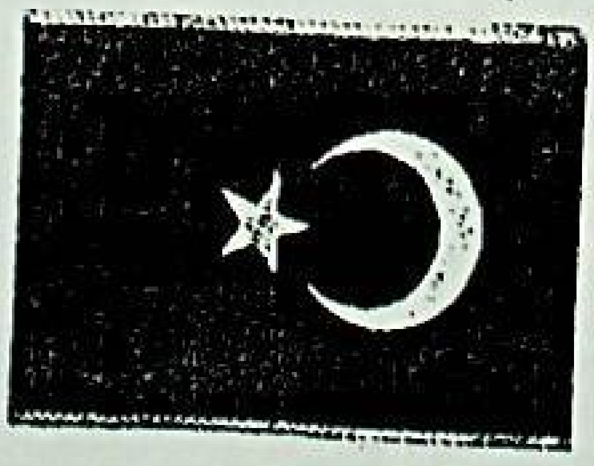

ئۇلۇغ يارىس ئىنقىلابىنىڭ شېھىتلىرى قەلبىمىزدە

......

رامىزان ئېيى ئەھلى ئىسلامنىڭ قۇدرەت تاپقان ۋە نۇسرەت تەكبىرىشكەن شەرەپلىك ئېيى. مۇسۇلمانلار بۇ ئايدا ئۇيغۇنلىغان چوڭ غەلىبىلەرنى قولغا كەلتۈرگەن، ئىسلام تارىخىغا نەزەر سالىدىغان بولساق ئىسلامدىكى ئەڭ تۇنجى ئولما مۆئمىنان بىلەن كۇپپارنىڭ مۇسۇلمان بىلەن كاپىرنىڭ ئارىسىدىكى ھەلقىلغۇچ چوڭ غەزۋىتى بەدرى، رامىزاننىڭ 17-كۈنى بولغان. ھەر يىلى ئەھلى ئىسلامغا رامىزان ئېيى كەلسە شۇنداق چوڭ ئەسلەر يادلىنىدۇ.

ئەلۋەتتە مۇشۇ قاتاردا بىزمۇ ھەر يىلى رامىزان كەلسە ۋەتىنىمىزدە يېقىندا يۈز بەرگەن ئۇلۇغ يارىس ئىنقىلابى ئېسىمىزگە چۈشىدۇ ۋە بۇ ئىنقىلابنىڭ مۇجاھىتلىرى، ۋە ئەزىز شەھىتلىرى كۆز ئالدىمىزغا نامايان بولىدۇ. ئۇلار قەلبىمىزدىن قەتئىي ئۆچمەيدۇ. ئۇلار تارىخىمىزدا بىر چوڭ ئۆبوراز. ئۇلار ھەقىقەتەن غايىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرغان ۋە ئارمانلىرىغا قانغان ئەزىمەتلىك مۇجاھىدلار. ئۇلار غەلىبە قىلدى. ئۇلار قانخور كومۇنىست زالىملىرىغا قارشى تۈركىستان خەلق ئىنقىلابىنىڭ يېڭىدىن باشلاپ خەلقنى ئويغاتتى. دۇنياغا تەسىرىنى كۆرسەتتى. مانا بۇلارنىڭ ھەممىسى غەلىبە قىلغانلىق. بىر گۇرۇشتىلا ھاكىمىيەتنى ئاغدۇرۇپ تاشلاشنىڭ ئۆزىلا غەلىبە ھېساپلانمايدۇ. بەلكى شۇنداق غەلىبىلەرنىڭ قولغا كېلىشى ئۈچۈن مۇقەددىمە ئورنىدىكى بىر قانچە قېتىملىق ئىنقىلاپلارمۇ يۈز بەرگەندە ئاندىن غەلىبە ھېسابلىنىدۇ. چۈنكى ئاخىرقى غەلىبە بۇنداق ئىنقىلاپلارنىڭ نەتىجىسىدىن بولىدۇ. بارىن ئىنقىلابى ١٩٩٥ يىلى 4 ئايدا ۋەتىنىمىز شەرقى تۈركىستاننىڭ قەشقەر ۋىلايىتىگە قاراشلىق بولغان ئاقتو ناھىيىسى بارىن يېزىسىدا رامىزان كۈنى پارتلىدى. زومىگەر كومۇنىست ھاكىمىيىتى بۇنداق دەھشەتلىك ئىنقىلابنىڭ يۈز بېرىشىنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرۈپ باقمىغان بولغانىدى. بۇ ئىنقىلاپ ئۇلارغا قاتتىق زەربە بولدى ۋە ئۇلارغا بۇ زېمىننىڭ ئۆز ئەھلىگە قايتىدىغانلىقى توغرىسىدا بىر چوڭ ئاگاھلاندۇرۇش بولدى. تۈركىستان خەلقى غەپلەتتىن سىلكىندى. كەلگۈسىگە مۇستەقىللىققا بولغان ئۈمىدى كۈچەيدى. بۇ ئىنقىلاپ خەلق ئارىغا تونۇلدى. دۇنيا خەلقى تۈركىستان خەلقىنىڭ سادايىسىنى ئاڭلىدى. تۈركىستاننىڭ ۋە زېمىنىنى تونۇپ يەتتى. بۇ ئىنقىلابنىڭ قولغا كەلتۈرگەن غەلىبىلىرى ۋە ئۇتۇقلىرى ئاز بولمىدى، دېمەك ئۇلار ئەڭ مۇھىمى ئۆزلىرىنىڭ تۈركىستان ئازاتلىق داۋاسىنى بىرىنچى ئاڭلىتىش ۋە تۈركىستان خەلقىنى ئويغىتىشتىن ئىبارەت ئۇلۇغۋار مەخسەتلىرىنى تولۇق ئورۇندىيالىدى. ئۇلار شەھىت بولغان بولسىمۇ ئۇلارنىڭ ئۆچمەس تۆھپىلىرى پۈتۈن تۈركىستان خەلقىنىڭ قەلبىدە يادلانماقتا. ئۇلارنىڭ پاك روھلىرى جەننەتلەردە يايرىماقتا. بىز ئۇلارنى مەڭگۈ ئۇنتۇمايمىز ئۇلارنىڭ بۈيۈك ئىزلىرىنى ئاداققىچە يادلايمىز.

ئاللا ئۇلارنى ئۆز رەھمىتىگە مۇيەسسەر قىلسۇن. ئۇلارنىڭ سەۋەبى ئەجرىگە ئەجىر قوشسۇن. ۋە ئەڭ ئالىي مۇكاپاتقا ئېرىشتۈرسۇن. ئاللا ئۇلارنىڭ ئاخىرقى غايىسىنى (يەنى تۈركىستان خەلقىنىڭ قۇللۇقتىن ئازاتلىقىنى) ئەمەلگە ئاشۇرسۇن ئامىن: يازغۇچى: كۆرەش دولقۇنى:

سوئال ــ جاۋاب

س: زاكات پۇلىنى دىنى مەكتەپ ئۈچۈن ئىشلەتسە بولامدۇ؟

ج: ئاللا قۇرئاندا زاكاتنى ئىشلىتىشنىڭ يولىنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: "زاكات پەقەت پېقىرلارغا، مىسكىنلەرگە، زاكات خادىملىرى، دىللىرىنى ئىسلامغا مايىل قىلىش كۆزدە تۇتۇلغانلار، قۇللارنى ئىتتىزا ئازات قىلىشقا، قەرزدارلارغا، ئاللا يولىغا، ۋە مۇساپىرلارغا بېرىلىدۇ؛

ئاللا نىڭ يولىغا ــــ دېگەن ئىبارەت ئۈستىدە قانۇنشۇناسلار ۋە تەپسىر ئالىملىرىنىڭ كۆز قاراشلىرى بىردەك بولمىغان. بەزىلەر (ئاللا نىڭ يولى) دېگەننى جىھاد دەپ چۈشەنسە، بەزىلەر ئۇنىڭ دائىرىسىنى بىر ئاز چوڭايتىپ ھەرقانداق ئىبادەت ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ پايدىسى ئۈچۈن بولغان ھەرقانداق ئىشلارنى ئۇنىڭ ئىچىگە كىرگۈزىدۇ. بۇ كۆز قاراشلارغا بىنائەن (ئاللا نىڭ يولى) دېگەن ئىبارەت، مەسجىد بىنا قىلىش، مەكتەپ ئېچىش، كەمبەغەل ۋە ئۆلۈكلەرنى يۇيۇپ تاراش، قاتارلىق ياخشى ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بولۇپ.

بىز مۇشۇ كۆز قاراشقا تامامەن قايىلمىز.

چۈنكى بۈگۈنكى زامانىمىزدا دىنى مەكتەپ مەدرىسلەرگە مۇسۇلمانلارنىڭ ئېھتىياجى كۆپ.

....

س: بانكىنىڭ ئۆسۈمى ۋە شۇنىڭغا ئوخشىغان ھارامدىن كەلگەن پۇلنى قايسى جايغا ئىشلىتىمىز؟

ج: بانكىنىڭ ئۆسۈمى ۋە دودى باشقا ھارام ماللارغا ئوخشاش ھارام مال بولۇپ ئۇنىڭدىن مەنپەئەتلىنىشكە بولمايدۇ. مېيلى ئۇنى يېمەك ئىچمەككە ئىشلەتسۇن ياكى كىيىم-كېچەككە ئىشلەتسۇن ياكى ئۇنى تىجارەتكە ئىشلەتسۇن ياكى ئائىلىسىنىڭ دۇنيالىق ھاجەتلىرىگە ئىشلەتسۇن ياكى ھۆكۈمەتنىڭ باج ۋە ئالۋاڭ-ياساقلىرىغا ئىشلەتسۇن ھەممىسى ئۇنىڭدىن پايدىلانغانلىق بولىدۇ ئىشلىتىشكە بولمايدۇ.

بانكىنىڭ ئۆسۈمى ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ھارام يول بىلەن كېلىپ قالغان ماللارنى، كەمبەغەللەرگە، يېتىملارغا، ئاللا يولىدىكى جىھادقا، ئىسلام دەۋىتىنى يېيىشقا، مەسجىد بىنا قىلىشقا، دىنى مەكتەپلەرنى سېلىشقا، دىنى كىتابلارنى نەشىر قىلىشقا، يەنە باشقا ياخشىلىق يوللىرىغا ئىشلىتىلىدۇ.

چۈنكى ھارامدىن كېلىپ قالغان ماللارنى ئىشلىتىشتە پەقەت تۆت يول بار:

(١) ئۆزى ئىشلىتىش، بۇ توغرا ئەمەس. (٢) بانكىدا تەرىك ئېتىش، يەنى ئالماسلىق. بۇمۇ توغرا ئەمەس. چۈنكى ھارامغا ياردەم بەرگەنلىك بولىدۇ. ئاللا قۇرئاندا (ياخشىلىققا ياردەم قىلىڭلا، يامانلىققا ياردەم قىلماڭلار) دېدى. (٣) كۆيدۈرۈۋېتىش ياكى يىرتىۋېتىش، بۇمۇ توغرا ئەمەس. (٤) ياخشىلىق يوللىرىغا ئىشلىتىش. مانا مۇشۇ توغرىسى مۇشۇنداق قىلىش كېرەك.

....

ئەسىرگە تەييارلىغۇچى: كۆرەش دولقۇنى.

بارىن

گۈزەل بارىن ئەزىز يۇرتۇم،
سېنى ھەرگىز ئۇنۇتماپمىز.
ئۇسمۇرلەرگە ئەھدە قىلىپ،
ئىزلىرىڭنى قۇرۇتمايمىز.

ھەممە بىردەك بىركۈت بولۇپ،
ئازات قىلماي، جىم تۇرمايمىز.
تارىخىڭنى ئۈرنەك قىلىپ،
تۈركىستاننى تازلايمىز.

بۇقايغۇلۇق كۈنلىرىڭنى،
بىز ھەرگىزمۇ ئۇنۇتمايمىز.
شەھىتلارنىڭ روھىغا ھەم،
دۇرۇت سانا بىز يوللايمىز.

يۇرتىمىزدىن دۈشمەنلەرنىڭ،
تىپ يىلتىزىنى قۇرتىمىز.
ۋەتەن ساتقۇچ خائىنلارنى،
بىرنى قويماي يوقىتىمىز.

بۇتۇن كۈچنى سەرىپ قىلىپ،
ئانا يۇرتنى بىز قوغدايمىز.
بىلىپ قويغىن ئەزىز بارىن،
سېنى سۆيۈپ ھەم قوللايمىز.

جانىمىزنى پىدا قىلىپ،
يۈزكۆزۈڭنى تازلايمىز.
قارانىيەت ياۋۇزلاردىن،
ئۆچنى ئالماي جىم تۇرمايمىز.

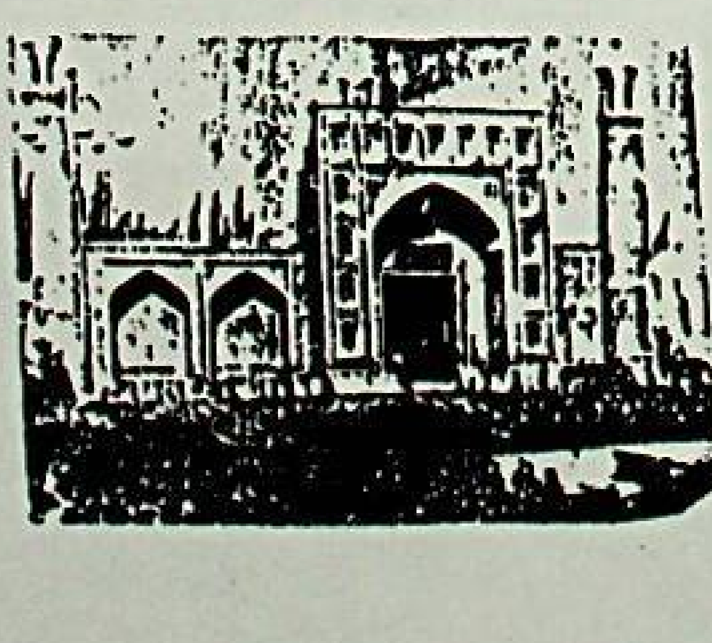

ماتېرىيالىزمچىلار ۋە توغرا ئىدىيە :

ماتېرىيالىزمچىلار بۇتۇن دىنلارغا ئىنكار قىلغۇچىلار بولۇپ، ئۇلار توغرا تەھلىل قىلماستىن دىنلارنى ۋە ھەقانداق غەيـبىيەتلارغا ئىنكار قىلىدۇ.

ئۇلارنىڭ قارىشىچە دۇنيادىكى ھەرتۈرلۈك كائىناتلار ئۆز-ئۆزىدىن تاسادىپىي ھالدا پەيدا بولۇپ قالغانمىش.

ئاۋادا ئۇلار توغرا تەھلىل قىلىشقان بولسا دۇنيادىكى ھەرقانداق نەرسىنىڭ تاسادىپىي پەيدا بولۇپ قالماستىن بەلكى بىر ياراتقۇچىنىڭ ھېكمەتلىك تەدبىرى ئارقىلىق يارىتىلغانلىقىنى ئەلۋەتتە بىلگەن بولاتتى.

مانا بۇ ھەقىقەتنى ئىلىم-پەن ۋە يېڭى كەشپىياتلار ئىسپاتلاپ چىقماقتا. بۇ ھەقىقەت ئالدىدا ھەرقانداق ساغلام ئەقىل ئىگىسى ئىنكار قىلىشقا جۈرئەت قىلالمايدۇ. ھازىر دۇنيا كەشپىياتچىلىرى ۋە تەتقىقاتچى ئالىملار كۈندىن-كۈنگە بۇ ھەقىقەتنى تونۇپ يەتمەكتە.

كۆپلىگەن ئىلمى پاكىتلارغا ئاساسلانغىنىمىزدا شەكسىز ھالدا دۇنيانى ۋە ئۇنىڭدىكى ھەرتۈرلۈك مەخلۇقاتلارنى ياراتقان بىر كۈچنىڭ مەۋجۇت ئىكەنلىكىنى ئېنىق بىلىۋالالايمىز.

بۇ ھەقىقەتلەر ئىسلام ئەقىدىسىنىڭ ئەقىدە ۋە ئەمەلىيەتتە ئويغۇن ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىپ تۇرماقتا. دىمەك ئىسلامنىڭ توغرا پىرىنسىپى ۋە ئۇنىڭ ئىدىيىسى 14 ئەسىردىن ھېچ قانداق بىر ئىلمى ھەقىقەت بىلەن توقۇنۇشۇپ قالماستىن بەلكى تەدرىجى ماسلىشىپ كەلمەكتە.

ئىسلام دىنى چاقىرغان گۈزەل ئەخلاق، پەزىلەتلەرمۇ ئەقىل تەقەززا قىلغان پەزىلەتلەردۇر. ئىسلام توسقان يامان ئىللەتلەرمۇ ئەقىل ۋە ئىنساننىڭ تەبىئىتى ياقتۇرمايدىغان ئىللەتلەردۇر.

ئىسلام بىزنى ھەردائىم ئۇنىڭغا بۇيرۇغان ئىشلارنىڭ جۈملىسىدىن: ئىلمى ھەقىقەتلەرگە ئىشىنىش. بىر ئاللادىن باشقا ھېچ قانداق بىر يېڭىگە قۇللۇق قىلماسلىق. زورلۇق-زومبۇلۇققا قارشى تۇرۇش، ۋەتەن ۋە مىللەتنى مۇداپىئە قىلىش، ھەقىقەتنى قوغداش ۋە باشقىلار.

ئىسلام توسقان ئىشلارنىڭ جۈملىسىدىن

(1) ـ باشقىلارنىڭ ھوقۇقىغا تاجاۋۇز قىلىش. 2 ـ مۇئامىلىدە ئالدامچىلىق قىلىش. 3 ـ يالغانچىلىق. 4 ـ ساختىپەزلىك. ـقۇنجىلىك. ـ ئامانەتكە خىيانەت قىلىش. 6 ـ ۋەدىگە ۋاپا قىلماسلىق قاتارلىق رەزىل ئەخلاقلار. ئەگەر سىز ماتېرىيالىزمچىلارنىڭ ئىدىيىسى بىلەن ئىسلام ئەقىدىسىنى ئىلمى پاكىتلار ئارىسىدا ئۆلچەپ باقسىڭىز قايسى تەرىپىنىڭ ھەقىقەتكە مۇۋاپىق ئىكەنلىكىنى ئوپ-ئوچۇق كۆرۈۋالالايسىز.

يازغۇچى ئەلپاروق ئۆمەر.

بسم الله الرحمن الرحيم .

دۈشمەنلىرىڭلارغا تاقابىل
تۇرۇش ئۈچۈن قولۇڭلاردىن
كېلىشىچە قورال كۈچى ھازىر
لاڭلار .
سۈرە ئەنفال 60 - ئايەت

ئۆزئۆلۈش

١٤١٣ - ھ ٩ - شوال .

١٩٩٣ - م 4 - ئاي ١ - كۈنى .

ى - سان . ئىستانبۇل .

بېيجىڭدىكى باھار ئايلىرى :

....

خىتاي پارلامېنتىنىڭ يېقىنقى يىغىنلىرىدا بولۇۋات-
قان جىددىي ئالامەتلەرگە قارىغاندا خەلقى ئۆزۈن-
دىن بىرى كۈتۈپ كېلىۋاتقان بىر ئىش بولۇپ، بۇ يىغى-
نلاردا جوڭگونى دېڭشاۋپىڭدىن كېيىنكى باسقۇچقا
تەييارلاش ئۈچۈن كۈچ سەرپ قىلىنماقتا .
يىغىن ئېچىلغاندىن بۇيانقى ئەھۋالغا قارىغاندا ،
جاڭزېمىننىڭ دۆلەت رەئىسلىكى ئورنىنى ئېلىپ كون-
لار بىلەن ئىسلاھاتچىلار ئوتتۇرىسىدا باغلىغۇچى رو-
لىنى ئوينىشى ئەڭ يېقىن ئېھتىمال بولۇپ كۆرۈنمەكتە .
يىغىنلارنىڭ قانداق نەتىجە بىلەن ئاياغلىشىشىدىن
قەتئىي نەزەر ، جوڭگونىڭ يېقىنقى كۈنلەردە بولىمۇ دېڭ-
ئۆلگەندىن كېيىن كەڭ كۆلەملىك ھوقۇق تالىشىش كۆرىشى-
نىڭ باشلىنىدىغانلىقىنى تەكىتلەپ ئىستىقبالى بولىدۇ .
بەلكى بۇ كۆرەش باشلانغىلى خېلى ۋاقىت بولغان بولۇشى
مۇمكىن . لېكىن جوڭگو كېلەر قېتىمقى قىيىنچىلىقلاردىن
سالامەت ھالقىپ ئۆتۈپ كېتەلەمدۇ يوق ؟
بۇنى كېيىنرەك بىلىمىز . ئەمما ھازىر شۇنى بىلىشى-
مىز كېرەككى ، جوڭگو ھۆكۈمىتىنىڭ كونىلارنىڭ قولىدا
تۇرۇۋېرىشى ، ياكى ئىسلاھاتچىلار قولىغا ئۆتۈشى ،
ياكى ھەر ئىككىسىنىڭ بىرلىكتە ھوقۇق تۇتۇشى
بولارنىڭ ھەممىسىنىڭ ۋەتىنىمىزدىكى ۋەزىيەتنىڭ يا-
خشىلىنىشىغا قىلچە پايدىسى يوق .
پەقەت ھوقۇق تالىشىش كۆرىشى كەڭ كۆلەمدە يارىتىلسا
بۇ مىللىتىمىز ئۈچۈن قولدىن بېرىشكە بولمايدىغان تا-
رىخى پۇرسەت بولۇپ قالىدۇ . مىللىتىمىز بۇ پۇرسەتتىن
ئەڭ ياخشى شەكىلدە پايدىلىنىشى ئىنتايىن مۇھىم .
شۇنىڭ ئۈچۈن بۈتۈن قۇتۇلۇش ھەرىكەتلىرى بۇنداق بىر
پەيت ئۈچۈن تولۇق تەييارلىق كۆرۈشى زۆرۈر ، تەييار
توخاندا تېپىلاگدىن توغاچ ئوغۇرلىغىلى بولىدۇ .
تەييارلىقتىن سۆز ئاچقىنىمىزدا ئۆز ئارا ھەمكارلىشىش-
نىڭ ئەھمىيىتى ئېنىق كۆرۈنۈپ تۇرىدۇ .
يېقىنقى يىللاردا ئۆز ئارا ھەمكارلىشىش دولقۇنى كۆ-
چىيىشكە باشلىدى . بەلكى ھەر تەرەپ ھەمكارلى-
شىشنىڭ زۆرۈرلىكىگە يەتكەن بولسا كېرەك
ئوتتۇرا ئاسىيادا ۋاقىتلىق ھۆكۈمەت ، ئىستانبۇلدا
مىللىي قۇرۇلتاي قاتارلىق چوڭ ۋەقەلەر يۈز بەردى .

بۇ ھەرىكەتلەرنىڭ ئۆز ئارا ياردەملىشىشنى كۈچەيتىشتە
ئىجابىي رول ئوينايدىغانلىقىغا ئىشىنىمىز ۋە شۇنداق
بولۇشىنى ئۈمىد قىلىمىز . ئەمما بۇ ھەرىكەتلەر يې-
تەرلىك ئەمەس ، ھەمدە تەلەپكە لايىقمۇ ئەمەس .
مىللىي ھەرىكىتىمىز ئەڭ ئۈنۈملۈك ، ئەڭ ئۇتۇقلۇق بولۇ-
شى ئۈچۈن بىر تۇققانلار ئوتتۇرىسىدا ئىنتايىن چوڭ
ئىنتايىن كەڭ دائىرىدە ھەمكارلىشىش شەرت قىلىنىدۇ .
ۋەتىنىمىزنىڭ ئىچى بىلەن ئىچى ، (ۋە سىرتى بىلەن
سىرتى ۋە ئىچى بىلەن سىرتى ھەمدە مىللىي ھەرىكەت
بىلەن دىنىي ، ئىسلامىي ھەرىكەتلەر ۋە بۈتۈن جەمئىيەتلىك
ھەرىكەتلەر ئوتتۇرىسىدا مۇناسىۋەت ئورنىتىپ مەلۇم پائال-
يەتلەردە تولۇق ماسلىشىشى كېرەك .
ئىنتايىن مۇھىمى : بۈتۈن قۇرتۇلۇش ھەرىكەتلىرى
بىلەن كەڭ خەلق ئاممىسى ماسلىشىشى زۆرۈر .
بۇنداق ماسلىشىشنى ۋۇجۇتقا چىقىرىش مىللىتىمىز ئۈ-
چۈن ئىنتايىن زۆرۈر بولۇپ قالماستىن بەلكى ئەمەلىي
شارائىتمۇ شۇنىڭغا مەجبۇر قىلىدۇ .
ئاللا ھەممىمىزنى ئىنقىلاۋى كۆرەشلىرىمىزدە سابىت قە-
دەم قىلسۇن . ئاللاغا ھەممە ئىش ئوڭاي .
....

ئەبەيدۇللا ھەسەن .

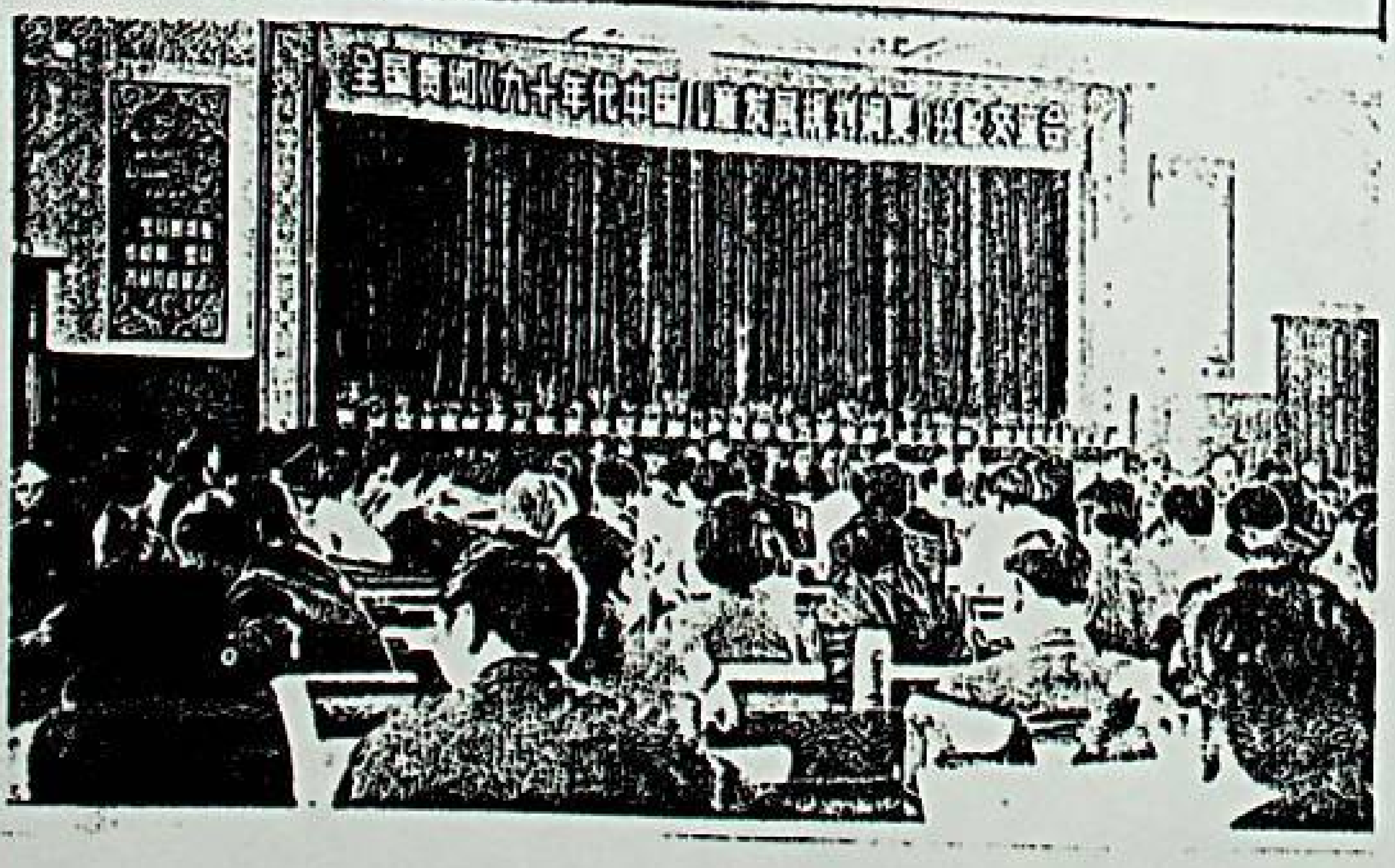

ئۇلار مۇشۇ ئالدامچىلىق بىلەن ھۆكۈ-
مەتنى تۇتۇپ قالالارمۇ ؟
بەلكى ئۇلار پات پۇرسەت ئىچىدە ئۆز
ئىچىدىن پارچىلىنىدۇ ؟!!

ياقۇپ بەدەۆلەت ئىدارىسى ئاستىدىكى شەرقى تۈركىستان

١ ـ باب ياقۇب بەدەۆلەتنىڭ كېلىپ چىقىشى :

تارىخ ماتېرىياللىرىنىڭ بېرىدىغان ئىسپاتىغا ئاساسلانغاندا : ياقۇپ بەدەۆلەت مىلادىنىڭ 1825 ـ يىلى تاشكەنت تەۋەسىدىكى پىسكەت دېگەن جايدا دۇنياغا كېلىپ ، شۇجايدا ئۆسۈپ يېتىلگەن . ئۆسمۈرلۈك چېغىدىلا باتۇرلۇقنى ئادەت قىلغان ئىكەن . شۇ مەزگىللەردە نارەۋھەممەت قۇشبېگى دېگەن بىرسى تاشكەنتكە ھاكىم بولۇپ تەيىنلەنگەندىن كېيىن . ياقۇپ بەدەۆلەتنىڭ ھەدىسى ئۇنىڭغا ياتلىق قىلىنىدۇ . شۇسەۋەپتىن ياقۇپ بەگ نارموھەممەت قۇشبېگىنىڭ مەخسۇس مەھرەملىرى قاتارىدا خىزمەت قىلىپ يۈرۈپ ئۇنىڭ ئورنى كۈندىن كۈنگە ئۆرلىمىدۇ . بۇئارىدا تاشكەنتكە شاھ غازى دېگەن بىرسى ھاكىم بولۇپ كېلىدۇ . ياقۇپ بەگ ئۇنىڭغىمۇ مەھرەم بولۇپ ئىشلەيدۇ . ئۇزۇن ئۆتمەي ياقۇپ بەدەۆلەت مەھرەملەرگە يۈزبېشى بولۇپ تەيىنلىنىدۇ . شۇنداق قىلىپ ياقۇپ بەگنىڭ شۆھرىتى يۇقۇرلىشىپ ئوتتۇرا شەھەر ئاق مەسچىت شەھرىگە ھاكىم بولۇپ تەيىنلىنىدۇ . شۇ مەزگىللەردە . ئاق مەسچىت روسلار ھۇجۇمىنى بېسىۋالغان شەھەرنىڭ ئەتراپىدىكى قازاق ـ قىرغىز قەبىلىلىرى ياقۇپ بەدەۆلەتكە بويۇندىن تۆلەپ كېلىدىغان زاكات ۋە سېلىقلارنى تۆلەشتىن باش تارتىپ ، زاكات يىغقىلى بارغان ئادەملەرنى ئۇرۇپ، بۇلاڭ ـ تالاڭ قىلىپ قايتۇرىدۇ . بۇنىڭ بىلەن ياقۇپ بەدەۆلەت ئوغۇرلىغان لەشكەرلىرى بىلەن ئۇلارنىڭ ئۈستىگە باستۇرۇپ بېرىپ ، ئۇجايدىكى خەلقلەرنىڭ كۆپلىگەن چارۋا ماللىرىنى غەنىمەت ئېلىپ قايتىپ كېلىدۇ . ياقۇپ بەدەۆلەتنىڭ دۆلەت ئىقبالى كۈندىن كۈنگە ئۆرلەۋاتقان بىركۈنلەردە ئۇ قوقەنتتىكى دارىتەل تەنەتكە ئەرز يېزىپ "(كەمىنە قۇللىرى خان ھەزرەتكە دەۋا قىلىپ يۈكسەك ئاستانلىرىنى نۇرمەقىلىپ كۆزۈمگە سۈرتۈپ خىزمەتكارلىقىمنى مەلۇم قىلىپ ياناي) دەپ ئىلتىجا قىلغاندىن كېيىن خان ھەزرەت ئۇنىڭ كېلىشىگە رۇخسەت قىلىدۇ . ياقۇپ بەدەۆلەت دەرھال تەييارلىنىپ ناھايىتى ئېسىل ھەم ئاز ئۇچرايدىغان نەپىس سوغا سالاملارنى كۆتۈرۈپ خاننىڭ ھوزۇرىغا كېلىدۇ ، ۋە ئۇلارنى خاننىڭ ئالدىدىن ئۆتكۈزىدۇ . خان ھەزرەت ئۇنىڭ بۇخىزمەتلىدىن ئىنتايىن خوشال بولۇپ ئۇنى يادشانە مەرھەمەت بىلەن ئۇزىنىڭ ۋەزىرلىرىدىنمۇ ئۈستۈن كۆتۈرۈپ ئۇنى ئۆز ئورنىغا قايتىشقا رۇخسەت قىلىدۇ . ياقۇپ بەگ ئاق مەسچىتكە قايتىپ كەتكەندىن كېين ـ خان ھەزرەتنىڭ يېنىدىكى ۋەزىرلەرنىڭ ياقۇب بەگكە ئاچچىق ھەسەتلىرى قوزغىلىپ . ئۇنى يىقىتىشقا تىرىشىدۇ ۋەدە ئۇنىڭ ئۈستىدە (ياقۇب بەگ ئۆزى تېپىلغان بايلىقلارنىڭ ئۇندىن بېرىنى سوغا قىلدى) ئۇنىڭ مەخسىدى تاش ـ كەنتكە ھوكومران بولۇش . ئۇنىڭ نىيىتى يامان) دەپ ـ كىمگە ئوخشاش پىتنە ـ پاساتلارنى تارىتىپ بۇكىپلەرنى خان ھەزرەتكە ئاڭلىتىدۇ . خان ھەزرەت بۇشكايەتلەرنى ئاڭلىغاندىن كېيىن . (دەرھال ياقۇب بەگنى تۇتۇپ، بارلىق مۈلكى خەزىنىگە كەلتۈرۈلسۇن) دەپ پەرمان جۈشۈرىدۇ . ۋە قىرىق كىشىلىك ياساۋول ئەتىرىتى ئەۋەتىدۇ . بىراق ياقۇب بەگ بۇخەۋەرنى خان ھەزرەتنىڭ يېنىدىكى پول ـ مال بىلەن ئۆزىگە مايىل قىلىۋالغان مەخسۇس ئادىمى ئارقىلىق ئالالىقاچان ئاڭلاپ بولغان ئىدى . شۇڭا ئۇ ياساۋوللارنىڭ ئالدىغا ئۆز ئادەملىرىنى چىقارتىپ ئۆزى كەمىندىن چىقىشقا ۋەدە قىلىپ قويۇپ، كونا بىر خىزمەتچىسىنى ئۆزىگە ھەمرا قىلىپ بىر كېچىدىلا بۇخارا شەھرىگە يول ئالىدۇ . خان ھەزرەت ئەۋەتكەن ياساۋوللار شەھەرگە كىرسە ئۇ ئاللىقاچان قېچىپ بولغان ، ئۇلار دەرھال ياقۇپ بەگنى قوغلاشقا ئاتلىنىدۇ ۋە ـ دە قوغلاپ سىردەر ياسى بويىدا ئارقىدىن يېتىدۇ . ياقۇب بەگ بىر قانچە ئوچكە تېرىسىنى تولۇم قىلىپ تەييارلىۋالغاچقا ئۇنىڭ ئىچىگە يەل توشقۇزۇپ ئۈستىگە چىقىپ دەريانىڭ ئۇتە ـ رىسىگە خەتەرسىز ئۆتۈپ كېتىدۇ . ياساۋوللار بولسا دەرياددىن ئۆتەلمەي ئىلاجسىز قايتىپ كېتىدۇ . ياقۇب بەگ بۇخارا شەھرىگە يېتىپ كەلگەندىن كېين قوقەنتتىن كەلگەنى مەللە خان دېگەن بىر كىشى بىلەن ئۇچرىشىدۇ . ئۇ بىلە بىر قانچە كۈن تۇرغاندىن كېين بىرگە قوقەنت شەھرىگە كېتىدۇ . بۇچاغدا ياقۇپ بەگ مەللە خاننىڭ ياردىمى بىلەن خوجەند ھاكىملىقىغا تەيىنلىنىدۇ . ئارىدىن خېلى ئۆتكەندىن كېين خان ھەزرەت ياقۇب بەگنى سىياسەتكە ئۇلتۇرغۇز ماقچى بولۇپ ئۇنىڭغا ئادەم ئەۋەتىدۇ . ئەمما بۇ سۈيقەستنى سېزىپ قالغان ياقۇپ بەگ . مەزكۇر ئادەملەر ئىشكتىن كىرىشى بىلەنلا ئارقا ئىشكتىن قېچىپ دەريادىن سالامەت ئۆتۈپ بۇخارا شەھرىگە بارىدۇ .

(داۋامى كېلەر ساندا ئوقۇيسىز) .

. . . .

نەشرگە تەييارلىغۇچى مەتتوختىي ھاشىم

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئەخلاقسىز قانداق بولۇشى كېرەك ؟

. . . .

ئەخلاق دېگەن خۇددى قوروپ قالغىلى ئارانلا قالغان
ئۇسۇملۇكلەرگە قويۇلغان سۇغا ئوخشاش كەم بولسا بو ـ
لمايدىغان بىر بوزۇق . ئەخلاق ئىنسان ئۈچۈن ئۇنت ـ
ۇلدىن ئايرىلغىلى بولمايدىغان ھەم ئىنساننى ھا ـ
يۋانلاردىن پەرىقلەندۈرۈپ تۇرىدىغان بىردىن بىر پا ـ
سىل . ئىنسان گۈزەل ئەخلاقتىن ئايرىلغان ئىكەن .
ئۇ باشقا ھايۋانلاردىن قىلچە پەرىقلەنمەي قالىدۇ .
شۇنىڭ ئۈچۈن ئىنسانلار گۈزەل ئەخلاق يەزىلەتلەر بە ـ
لەن ھەمىشە زىنەتلىنىشكە ئادەتلىنىشى كېرەك .
ئەگەر شۇنداق قىلمايدىكەن ئۇ ئۆزىنىڭ جەمئىيەتتىكى
مەدىنىيەتنى يوقىتىدۇ ۋە ـ دە ھايۋانلاردىنمۇ بەتتەر بولۇپ ك ـ
ېتىدۇ . چۈنكى ھايۋانلاردا ئەقىل بولمىغاچقا
ئۇنى ئەيىپ ئالغىلى بولمايدۇ ، ئەمما ئادەمدە ھاي ـ
ۋاندىن ئايرىدىغان ئەقىل تۇرۇپ يەنە ئۇلارنىڭ قى ـ
لىقلىرىنى قىلغاچقا شۇڭا ئۇنى ھايۋاندىن تۆۋەن
دەپ قارايمىز . شۇڭلاشقا ئاللا ـ تائالا ئىنسانلارجە ـ
مئىيەتنى تەرەققى قىلدۇرۇش ۋە ئۇنى ھەر خىل بالائى
ئاپەت ۋە رەزىل ئەخلاقلاردىن توغرا يولغا باشلاش
ۋە ئۇلارنى ھەسەتتىن قۇتۇلدۇرۇش ئۈچۈن ئەخلاققا
ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈپ ئۆزىنىڭ خالىغان ياخشى
خەلىقلىرىنى ئىنسانلارغا ئەلچى قىلىش ئارقىلىق
ئۇلارنى ياخشى يول ۋە گۈزەل ئەخلاقلارغا چاقىردى ۋە
ئۆزى بىلگىنىچە ئىشكۈرۈپ ھۆددىدىن چىققانلارغا
ئەقىلگە مۇۋاپىق ھەر خىل خىلغان چارىلارنى قوللىنىش
ئارقىلىق ئۇلارنى بۇزۇقچىلىقتىن توسىدۇ .

ئەخلاقنىڭ ئىسلامدىكى ئورنى :

يۇقاردىكى ئىشلارنى كۆزدە تۇتقان ئاساسدا ئىسلام
ئەخلاققا ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈپ ئاللانىڭ بىرلىك ۋە
بارلىقىغا ئىمان كەلتۈرگەندىن كېيىنلا ئەخلاقنى
ئۆزىنىڭ پىرىنسىپلىرىنىڭ ئاساسلىق قانۇنلىرىدىن قىلغان
بوتوغورلۇق پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى (
مەن سىلەرگە ياخشى ، گۈزەل ئەخلاقلارنى ئۆگۈتۈش ـ
ئۈچۈن ۋە ئۇنى تولۇقلاش ئۈچۈن ئەلچى
قىلىندىم دېگەن) .
مانا بىز پەيغەمبىرىمىزنى تېخىمۇ چوڭقۇرلاشتۇرۇپ
ئەتراپقا قارايدىغان بولساق ئەخلاقسىز كىشىلەرنىڭ
ھالىنىڭ قانداق بولغانلىقىنى ئېنىق بىلىپ چىقالايمىز .
بىز ياۋروپا ئەللىرىگە قارايدىغان بولساق ئۇلار ئىلىم
پەن ۋە تەرەققىيات جەھەتتە شۇنچە يۈكسەك دەرىجە ـ
دە ئىلگىرىلىگەن بولسىمۇ لېكىن ئۇلار ئىنسانىيەت ۋە
ئەخلاق تەرەپتە تېلىغا ئالغۇسىز ھالدا چىرىكلىشىپ
ئىنسانىيەتكە ۋە ئىنسانلارنىڭ نامۇسىنى كەلتۈردىغان
ئىشىغىزدا سۆزلەشكە ئادەم خىجىل بولىدىغان ھاي ـ

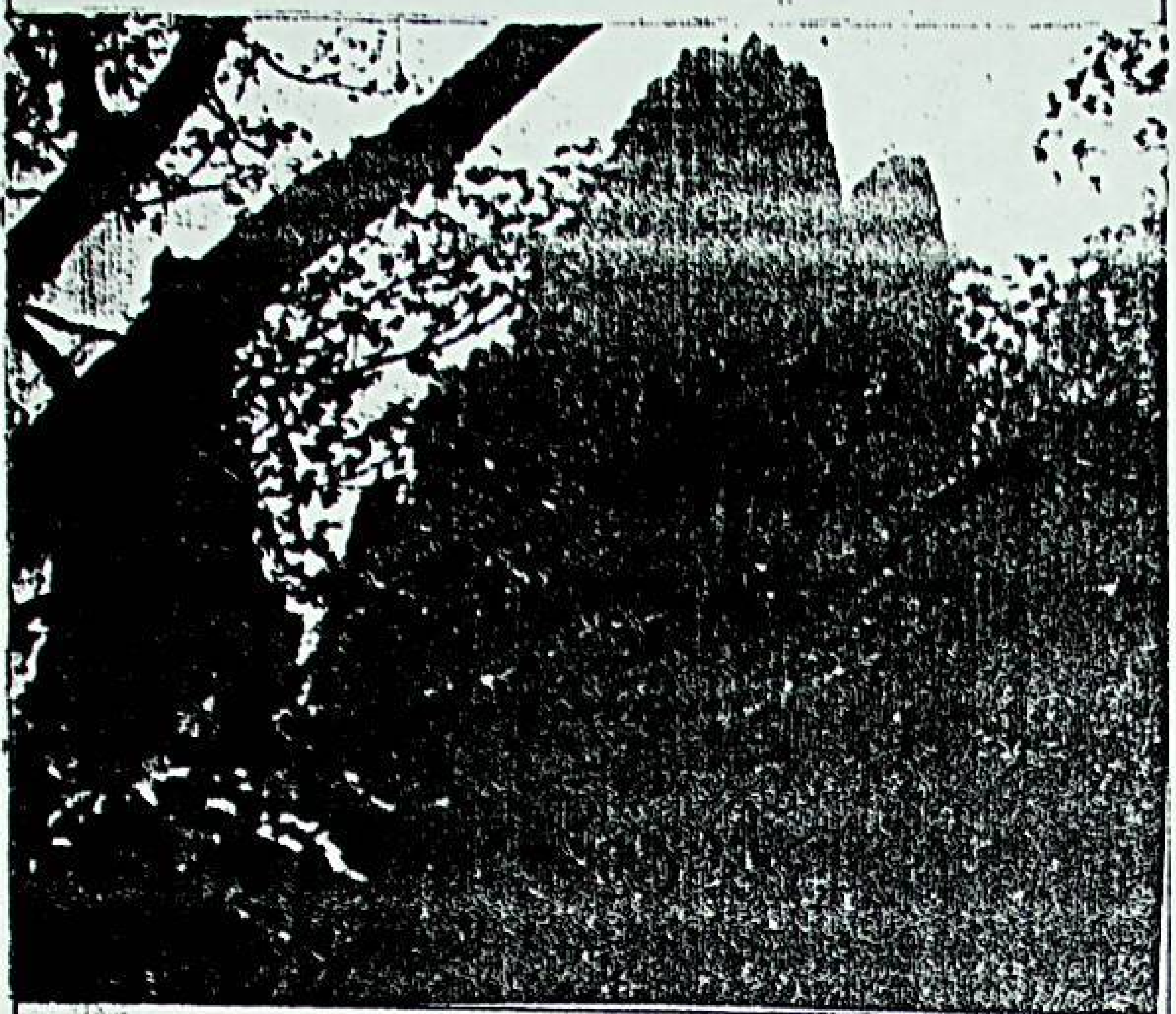

ۋاندىن بەتتەر ئىشلارنى قىلماقتا . ئىنسان ھەر قان ـ
چە يۈكسەك بولۇپ كۆكتە ئۇچقان بىلەن ئۇنىڭ ئەخلاقى
ياخشى بولمىسا بۇتۇن قىلغان ئىشلىرى ئۇلگە تەك بو ـ
لىدۇ .

ئەقىل پاراستى ساغلام كىشىلەر ئويدانراق نەزەر سېلىپ
باقسۇن ئۇلارنىڭ قىلىۋاتقان ئىشلىرىغا ئۆز ۋۇجۇدىنى
بەسىپ تۇرالمايدۇ . مەسىلەن ئۇلار ، ھۆكۈمەتلەر
نىڭ قانۇن جىقىرىپ بېرىشى ئاساسىدا بۇتۇن ناچار
ئىشلارنى قىلغانلىقى سىرتىدا ، ئەرلەر بىلەن ـ ئەر
لەر رەسمى نىكاھ بىلەن تۇي قىلىشقا رۇخسەت قىلى ـ
خان . مانا قاراپ بېقىڭلار مۇشۇمۇ ئىنسان ۋە ئى ـ
نسانىيەت بولامدۇ ؟ .
ۋە شۇنىڭدەك ئەخلاق دېگەن بىلىم بىلەن بولماستىن
ئەمەلى ھەركەت بىلەن بولىدۇ . شۇنىڭ ئۈچۈن بىز
ئىنسانلارچە مەتبەدە نۇر غۇنلىغان بىلىملىك كىشىلەرنىڭ
ئەسكى ئىشلارنى قىلغانلىقىنى ئۇچرىتىمىز .
شۇنىڭ ئۈچۈن بىز يۇرتىمىزدا ھېچ ئەخلاق تونىماي ـ
دىغان ياۋۇز خىتايلارنىڭ زۇلمىدىن قۇتقۇزۇپ ھۆر
ۋە ساغلام ئەخلاق بىلەن ياشاپ ئىسلام پىرىنسىپلىرى
كۆرسەتكەن ياخشى ئەخلاقلارغا ئەگىشىپ ئۇنى
تېخىمۇ راۋاجلاندۇرۇپ توغرا يول بىلەن ئىنسانى ھا ـ
لدا ياشاپ باشقىلارغا ئۈلگە يارىتىپ خۇشال ۋە سا ـ
ئادەتتە ياشاپ كەلگۈسى ئۈچۈن ئىز قويۇپ كېتىشىمـ ـ
ىز كېرەك . ئىسلامنىڭ شانلىق داغدام يولىدىن
ھەر كىز چېكىنمەي ئۇنى ھەر قانداق ئەھۋال ئاستىدا
جېنىمىزنى پىدا قىلىپ قوغدىشىمىز لازىم .

. . . .

يازغۇچى مۇھەممەت توختى داۋۇت .

Müslüman Uygur gencinin annesine Osmanlıca yazdığı mektubun küpürü

تور مەدىن خەت :

....

نور غۇلىغان ياش باتور يىگىتلىرىمىز ئەركىنلىك ۋە مۇستە – قىللىق ئۈچۈن ھەركەت قىلىپ قولىغا ئېلىنىپ زالىم خىتاي ھاكىمىيتىنىڭ تۈركىستاندىكى تۈرمىلىرىنى تۇشقۇزماقتا ، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ گۈلدەك ياشلىق ھاياتىنى قوربان قىلىپ قولىدىن كېلىشىچە ھەرخىل تەدبىرلەرنى قوللۇنۇپ قىلغان ھەركەتلىرىدىن ئۇلۇغۋار غايىسى خەلقىمىزنى غەپلەت ئۇيقۇ – سىدىن ئويغۇتۇپ ئىنسانلار چە ئەركىن ھۆر ئازات ياشاش ئۈچۈن گۈزەل ۋەتىنىمىز تۈركىستاننى تاجاۋۇزچى زومىگەر خىتايلاردىن ئاجرىتىشتىن باشقا ئەمەسدۇر .

ئۇلار ھەرقانداق ھەركەت قىلسا خىتايلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ قېلىشنى ئوچۇق بىلسىمۇ قىلچە پەروا قىلماستىن پىلىمو – تەتەك ئىتتىلىپ ئۆزىدىكى ئەڭ قىممەتلىك نەرسىلىرىنى ئەركىنلىك ئۈچۈن قوربان قىلماقتا .

ھازىر گۈزەل ۋە تىنىمىز تۈركىستاننىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى ياش ئۇسمۇر يىگىتلىرىنىڭ نۇرلۇق قەلبلىرى ھەربىر نەپەستە ئازاتلىق ۋە ئەركىنلىك دەپ سوقماقتا .

مانا تۈۋەندە ۱۸ ياشلىق بىر باتور يىگىتنىڭ تۈرمىدىن ئانىسىغا يازغان ساداقلىق خىتىنى ئوقۇپ كۆرەيلى :

(ئانا تۈرمىغا كىرگىنىمدىن بېرى بىرىنچى خېتىمنى شۇندا ئاقلا ئاخىرقى خېتىمنى يېزىۋاتىمەن ، كىشى دۇنياغا كۆز ئاچقانىدىن شىكىمى ئۇنىڭ بېشىغا ئاخىر بىركۈن ئۆلۈم بار لېكىن كىشى دۇنياغا كېلىپ ئەرزۈكدەك ئىشلارنى قىلىپ ئۆلسە ئويلاش بو – لىسمۇ ئۆزىدىن رازى بولىدۇ ، ئۇنى باققان ئاتا – ئانىسى ۋە ئەل يۇرتىمۇ ھەم رازى بولىدۇ .

ئەمما مىنى چوڭ قىلغۇچە ئەزىز مانالارغا ھاپاش قىلىپ موكچىمىدىڭ ، چېشلىرىڭ سارغايدى ، چاچلىرىڭ ئاقاردى ، مىنىڭ بەختىمنى ئويلاپ بارىۋلوقتا قارىماي ئوقۇتۇپ قاتارغا قوشتۇق بىراق ئۇمۇر سائىتى ۱۸ گە سوققان لېكىن مەن ھازىر تاراڭغۇ زىنداندا يېتىپتىمەن بورنومغا قان پۇرايدۇ ئەجەل ئۆز سايىسىنى ئۈستۈمگە چۈشۈرۈپ تۇرماقتا ئېھتىمال بۇگۈن ياكى ئەرتە كۆز يۇمارمەن ئېھتىمال ئوگۈن ئېھتىمال خېتىمنى داۋاملاشتۇرالماسمەن .

ئەمما مەن بەختسىز بولۇپ قالدىممۇ سەنچۇ ؟

بەزىلەر مېنى بەختسىز دېشەر مانا بۇ بەختىنىڭ نىمە – لىكىنى بىلمىگەنلىك . مىنىڭ قەلبىم دەرمىتتىن ، ھەس – رەتتىن ، ئادالەتسىز لىكتىن ئاغرىغانلىقتا خۇشالمەن ئە – گەر مىنىڭ قەلبىم ھېچنىمىگە ئاغرىمىغان بولۇپ قالسا بو – لىغىدىن ئارتۇق بەختسىز لىك بولامتىمو ؟

ئانا مىنىڭ ئوقۇتقۇچىلىرىم ۋە تەربىيچىلىرىم ھەقىقى ھاياتقا كۆزۈمنى ئېچىپ ماكا دوس بىلەن دۈشمەننى تونۇتتى كىشى – لىك ھاياتىمىزنى ئۆز تەقدىرىمىزنى ئۆز قولىمىزدا تۇتۇپ كۆرۈش قىلىشنىڭ لازىملىقىنى ئۆگەتتى شۇنىڭ ئۈچۈن جىنىم

ئانا سىنى ۋە مىليونلىغان جاپاكەش خەلقىمىزنى ئا – زات قىلىش موستە بىت ھاكىمىيەت ۋە ئۇنىڭ مالايلىرىنىڭ قىلمىشلىرىدىن ياش قىلىش خەلقىنى ئويغۇتۇش يولىدا ھەركەت قىلدىم ئەپسۇسكى ئۇلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ قالدىم بىراق موشونداق بولۇشنىمۇ بىلەتتىم .

ئانا ئىنسان دۇنياغا خورلىنىش بىلەن ئۇنسىز يورگىلى پاسكىنا چىلىقتا بولغىنۇپ قوروتتەك مەدىرلاپ كىشى نىمە دىسە خوش دەپ ئۆز ئەجرىمىزنى باشقىلارغا سە – رىپ قىلىپ بىرپارچە نان ئۈچۈن تىلمۇرۇپ ياشادۇق . ئەپسۇسكى يالماۋۇز كاپىرلار بىزلەرنىڭ بوتون بايلىق لە – رىمىزنى توشۇپ كەتتۋاتسا بىز يەنىلا ئۇلارنىڭ قاپقىغا ۋە چىشىغا قاراپ ئۇمۇر ئۆتكۈزۈش ئۈچۈن كېلدىكمۇ ؟ ئۇمۇرىمىز شاقىراپ ئاققان لاي سۇدەك ئۆتۈۋېرەمدۇ ؟

ئانا سەن بەختسىزمۇ ؟ ياق سەن بەختسىز ئەمەسسەن ؟ سەن ئۆز خەلقىڭنىڭ بەختى ئۈچۈن كۆرەش سەپىدە قوربان بولغان ئوغلوڭنىڭ بەختلىك ئانىسى .

ئانا مىنىڭ قەلبىدىن نۇرغۇن ئىشلىرىم بار ئىدى ، مەن ئىشىنىمەنكى تىڭىلىك ئازاتلىق چوقوم ئۆز جامالىنى كور – سىتىدۇ . ئانا زۇلۇم ھەرگىز ئۇزاققا بارمايدۇ)

....

ئۇمەر جان قاسىم .

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

سوئال-جاۋاب

س— هاراق ئىچىپ بولغان ئادەمنىڭ ئوقوغان نامىزى مەقبۇل بولامدۇ ؟

ج : بۇھەقىقەتەن ئەپسۇسلىنارلىق ئىش ·

ھەقىقى ناماز ، ناماز ئوقوغۇچىنى بوتون يامان ئىشلار دىن توسىدۇ · ئاللا بۇھەقتە مۇنداق دېدۇ (نامازنى تەدىل ئەركان بىلەن ئوقوغىن ، ناماز قەبىھ ئىشلاردىن وە گوناھلاردىن توسىدۇ) ·

· سورە ئەنكەبوت 45 - ئايەت ،

شۇبھىسىزكى هاراق بولسا ئەڭ قەبىھ يامان ئىشلارنىڭ بىرىدۇر هاراقنىڭ زىيىنى ئىنسانلارغا مىڭلا بولۇپ قالماستىن بەلكى ئۇنىڭ زىيىنى ئەقىلگە ، ساغلاملىققا پول — مالغا وە گۈزەل ئەخلاققا چوڭ — زەرەرلىك تەسىرى بار · ئەگەر ئىنسان ئۆز ئىمانىنىڭ ئاجىزلىقى ئىرادىسىنىڭ بوشاڭلىقى تۈپەيلىدىن شەيتانغا ئەگىشىپ هاراق ئىچىپ سالغان بولسا ، هاراق ئىچكەندىن كېيىن ئۆزھوشىغا كېلىپ هاراقنىڭ نىجاسىتىدىن پاك بولۇپ ، پاكىزە تاھارەت ئېلىپ ناماز ئوقۇسا ، ئاللا ئۇنىڭ نامىزىنى قوبۇل قىلغۇسى · ئۇنىڭ نامىزى بۇنداق گۇناھلاردىن توسقۇسى · چۈنكى ناماز ئوقۇش ئۆز ئالدىغا مۇستەقىل بىرىبادەت ، هاراق ئىچىش بولسا ئىسلامدا توسۇلغان قەبىھ گۇناھ · ئۇ ياخشى ئەمەل بۇ قەبىھ ئىش · ئاللا كىشىنىڭ ياخشىلىقىدىن وە يامانلىقىدىن ئايرىم — ئايرىم ھېساب ئالىدۇ ·

ئاللا بۇھەقتە مۇنداق دەيدۇ : (كىمكى زەررىچىلىك ياخشى ئىش قىلىدىكەن ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى كۆرىدۇ · كىمكى زەررىچىلىك يامان ئىش قىلىدىكەن ئۇنىڭ جازاسىنى كۆرىدۇ ·) سورە زەلزەلە 7 — 8 — ئايەت ·

هاراق ئىچىپ تۇرۇپ ناماز ئوقىدىغان كىشى بىلەن ناماز ئوقىمايدىغان لېكىن هاراق ئىچىدىغان ئادەمنىڭ قايسى ئەۋزەل دەپ سورىسىڭىز ، ئەلۋەتتە ناماز ئوقۇپ تۇرۇپ هاراق ئىچىدىغان كىشى ناماز ئوقۇماي تۇرۇپ هاراق ئىچىدىغان كىشىدىن ئەۋزەل دەپ جاۋاب بېرىمىز · چۈنكى ئۇنىڭ نامىزى شۇنداق يامان قەبىھ ئىشلاردىن كۆڭلىنىڭ بىر دەم توسقۇسى ·

س— ناماز ئوقىمايدىغان ئادەمنىڭ توتقان روزىسى مەقبۇل بولامدۇ ؟

ج — مۇسۇلمان بولغان ھەربىر كىشىنىڭ ئاللا بۇيرۇغان ئىبادەتلەرنىڭ ھەممىسىنى بىجا كەلتۈرۈش ئۇنىڭ بۇرچىدۇر ·

ناماز ئوقۇش روزا توتۇش ، زاكات بېرىش ، ھەججى يەتتە ئۇمۇرىدە بىر قېتىم ھەج قىلىش مۇسۇلمانلارنىڭ مەجبۇرىيتى · بۇلاردىن بىرەسىنى ئۆزرىسىز ھالدا تەرك ئەتكەن كىشى ئاللانىڭ شەرىئىتىدىن تاجاۋۇز قىلغان بولىدۇ · بۇھەقتە ئىسلام ئالىملىرىنىڭ كۆز قاراشلىرى بىرىسىگە ئوخشىمايدۇ · بەزى ئالىملار بۇپەرزلەردىن بىرەرنى ئۆزۈرسىز ھالدا تەرك ئەتكەن كىشى كاپىر دەپ ھۆكۈم قىلىدۇ · بەزىلىرى نامازنى تەرك ئەتكەن وە زاكاتنى توسقان كىشى كاپىر دەپ ھۆكۈم قىلىدۇ ·

بۇلارنىڭ دەلىلى رەسۇلۇللانىڭ (مۇسۇلمان بىلەن كاپىرنىڭ چېگراسى ناماز) دېگەن ھەدىسى بولسا كېرەك · نامازنى تەرك ئەتكەن كىشى كاپىر دەپ قارايدىغان ئۆلىمالار ئۇنىڭ روزىسىنىڭ قوبۇل بولۇشى ئەلۋەتتە مۇمكىن ئەمەس دەپ قارايدۇ · چۈنكى كاپىرنىڭ ئىبادىتى مەقبۇل ئەمەس ·

بەزى ئۆلىمالار بۇپەرزلەرنى قىلمىغان كىشى ئەگەر ئاللاغا بولغان ئىمانىدا راستچىل بولىدىكەن ئىشەنچىنىڭ ھېچبىر پرىنسىپىغا تانمايدىكەن ياكى شەك قىلمايدىكەن ئۇ مۇسۇلمان ھېساپلىنىدۇ · دەپ قارايدۇ · بەلكى مۇشۇ كۆز قاراش ئەڭ توغرا وە ئادىل كۆز قاراش بولۇشى مۇمكىن · بۇنىڭغا بىنائەن ئاللا بۇيرۇغان پەرزلەرنى ئۇنىڭغا ئىنكار قىلمىغان ھالدا ياكى ئۇنى مەسخىرە قىلمىغان ھالدا ئۇنى ئادا قىلالمىغان كىشى كاپىر بولۇپ كەتمەيدۇ لېكىن ئىمانى ئاجىز ئىرادىسى بوشاڭ ، پاسىق ئادەم ھېساپلىنىدۇ ، ئەگەر مۇشۇ ھالەتتە يەنى ئاللانىڭ بۇيرۇقلىرىنى بىجاكەلتۈرمەستىن داۋام قىلىۋەرسە ئۇنىڭ ئىمانىدىن ئۈمىت قالمايدۇ ، ھەرھالدا ئاللا ئۇنىڭ ياخشى ئەمەلىگە ياخشى مۇكاپات، يامان ئەمەلىگە جازا بېرىدۇ · بىرنى بىجا كەلتۈرمىگەنلىكى سەۋەپتىن بىجا كەلتۈرگەن ئەمەللىرى يوق بولۇپ كەتمەيدۇ بەلكى ئاللا قىلغان ئەمەلنىڭ مىقدارى بويىچە ساۋاپ بېرىدۇ · ئادا قىلغىنىغا ساۋاپ تەرك ئەتكىنىگە جازا بېرىدۇ ·

....

نەشرگە تەييارلىغۇچى ئابلە ھەت ·